

Täysistunto

Tiistai 9.11.2021 klo 14.00—16.57

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.57.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—16.00) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (16.00—16.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 4.11.2021 antanut hallituksen esitykset HE 209-213/2021 vp, joista hallituksen esitys HE 209/2021 on esitys vuoden 2021 neljänneksi lisätalousarvioksi.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 62-64/2021 vp.

2.3. Vaalien toimittaminen

Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitoksen (Ulkopoliittinen instituutti) hallituksen eräiden jäsenten vaali toimitetaan perjantaina 12.11.2021 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään torstaina 11.11.2021 kello 12.

3. Ruut Sjöblomin vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 152/2021 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 10.11.2021 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 10.11.2021 kello 11.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Kurvinen)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 5/2021 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sähkön toimitusvarmuuden turvaaminen kaikkina ajankohtina on tärkeä osa energiapolitiikkaa. Suomessa on vuodesta 2007 ollut käytössä sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa turvaava tehoreservi. Tehoreservin tarkoitus on turvata sähkönsaantia etenkin talvikauden aikana sellaisissa tilanteissa, joissa sähkönkulutus on suuri ja markkinaehtoinen sähkön tarjonta ei riitä kysynnän kattamiseen.

Meillä on yleisesti ottaen luotettava ja vakaa sähkönsaanti. Meidän on kuitenkin varauduttava myös sähköpulaan, ja tehoreservii tulisi olla mahdollista hankkia myös jatkossa tarpeen mukaan. Vuoden 2016 energia- ja ilmastostrategiassa linjattiin, että tehoreservijärjestelmä säilytetään ja sitä kehitetään joustavammaksi. Tämä on lähtökohta myös uutta ilmasto- ja energiastrategiaa valmisteltaessa.

Tehoreservilakiin esitetään nyt EU-säätelystä johtuvia muutoksia. Sähkön sisämarkkinoista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tuli voimaan kesällä 2019. Uusi asetus sisältää säännökset kapasiteettimekanismeista, jollainen myös tehoreservi niin sanottuna strategisena reservinä on. Esitetyillä muutoksilla kansallinen lainsäädäntö saatettaisiin yhdenmukaiseksi EU-asetuksen kanssa. Asetuksen mukaisesti tehoreservijärjestelmä on ilmoitettava Euroopan komissiolle valtioneuvoston kautta. Nykyiset tehoreservisopimukset ovat voimassa kesäkuun 22 loppuun asti, ja seuraavan tehoreservikauden sopimukset tulisi tehdä muutetun lain nojalla.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tehoreservilakia muun muassa siten, että tehoreserviin voitaisiin hyväksyä sähköntuotannon ja kulutusjoustopien lisäksi myös energiavarastoja. Myös EU:n sähkömarkkina-asetuksen mukaisia päästörajoja alettaisiin soveltaa tehoreserviyksiköihin. Energiavarasto arvioisi jatkossakin tarvittavan tehoreservin määrän, mutta arviointi pohjautuisi eurooppalaiseen menetelmään. Valtioneuvos-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

ton päätöksellä asetettaisiin sähkön toimitusvarmuuden tavoitetaso eli niin sanottu luotettavuusstandardi. Energiavirasto vastaisi edelleen tehoreservin kilpailutuksesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022, jotta tehoreservi ehditään hankkia talvikaudelle 22—23. Tehoreservin hankinnan voi tehdä sitten, kun Euroopan komissio on antanut hyväksyntänsä tehoreservijärjestelmälle valtiontukena. Lain toimeenpano vaikuttaa komission valtiontukiarviointiin, joten laki on tarpeen saattaa voimaan jo ennen komission päätöstä valtiontuen hyväksyttävyydestä. Näin toimimalla haluamme turvata tehoreservin toiminnan katkoitta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

14.05 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Sähkön kulutus vaihtelee vuorokauden ajan, viikonpäivien ja vuodenaikojen mukaan. Kesällä kulutus voi hetkellisesti painua alle 5 000 megawatin, talvella hyvin kylmänä aikana kulutus voi nousta yli 15 000 megawatin tasolle. Ero kulutuksessa pohjan ja huipun välillä on noin kolminkertainen. Isossa kuvassa sähkönkulutus on hyvin ennustettavissa. Säätila kuitenkin vaikuttaa merkittävästi päivittäiseen kulutukseen, ja epävarmuus tunnetusti kasvaa, mitä pidemmälle säätilaa ennustetaan. Talouden ja ympäristön kannalta ei ole mielekäästä tuottaa sähköä yli tarpeen. Kulutuksen ja tuotannon on siis oltava jokseenkin tasapainossa. Normaaleihin, pienempiin kulutushuippuihin reagoidaan sillä, että osa voimaloista pystyy nopeasti kasvattamaan sähköntuotantoa. Monin paikoin myös sähkön kulutuksessa voidaan nopeasti joustaa alaspäin.

Puhemies! Sähkön tehoreservi otetaan siis käyttöön tilanteissa, joissa suunniteltu sähkönhankinta ei riitä kattamaan ennakoitua sähkönkulutusta. Tehoreservinä voivat toimia sekä voimalaitokset että sähkön kulutuksen joustoon kykenevät kohteet. Tehoreservinä toimivat voimalaitokset on varattu täysin tehoreservijärjestelyn käyttöön. Hallituksen esityksen tavoitteena siis on, että tehoreservijärjestelmä takaisi jatkossakin riittävän sähkön toimintavarmuuden tason ja varmistaisi resurssien riittävyyden. Jatkossa siis tehoreservin tarve ja määrä arvioitaisiin vähintään kahden vuoden välein. Tehoreserviin osallistuminen laajentuisi koskemaan myös energiavarastoja sekä aggregointia. Jatkossa Ahvenanmaalla, Virossa, Ruotsissa tai Norjassa sijaitsevat yksiköt voisivat siis ottaa osaa tehoreservin kilpailutukseen. Tehoreserviin osallistumisen tekniseksi vaatimukseksi asetetaan lisäksi sähkömarkkina-asetuksen mukaiset päästörajat.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä esityksessä on viisautta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

14.08 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! On todella tärkeätä, että sähköä riittää myös kovilla pakkasilla ja silloin, kun ne kulutushuiput tulevat ja ei välttämättä tuule, niin että tuulivoimalat pyörisivät.

Tätä ihmettelen tässä esityksessä, että jatkossa myös Virossa, Ruotsissa ja Norjassa sijaitsevat yksiköt voisivat ottaa osaa tehoreservin kilpailutukseen. Olisi kyllä ennen kaikkea tärkeätä, että meillä olisi se kotimainen reservi siellä, jos tulee kriisiaika tai jotain muuta, niin ettei olla sitten muitten, naapurivaltioitten, kontolla ja niitten varassa sähköntuotannossa. [Petri Huru: Esimerkiksi Venäjä!]

Kaikki tietävät, että elämä sähköistyy monessa suhteessa ja sähköä tarvitaan ympäri vuoden. Siksi on tärkeätä, että sitä tehoreserviä olisi myös kesäaikaan eikä pelkästään tal-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

vella, niin kuin täällä on Huoltovarmuuskeskus sen todennutkin: pitäisi vielä olla reserviä ympäri vuoden nopealla aikataululla. Eivät pelkästään ihmisten kotitaloudet, myös yritykset tarvitsevat paljon sähköä. Ajatellaan nyt, että kun Raahen teräsajatti SSAB:kin on siirtymässä vetyteknologiaan, niin se vaatii todella paljon sähköä. Se vetyyn perustuva laitos käyttäisi sähköä yhtä paljon kuin yksi ydinvoimala, mikä on Hanhikiveenkin suunniteltu. Eli se on todella suurta, mitä meidän teollisuuskin käyttää, ja se entistä enemmän tarvitsee sähköä, kun siirrytään vetyteknologiaankin, niin että saadaan hiilivapaata terästä. Tämä tarvitsee, niin että työpaikat pyörivät, sähköä myös ympäri vuorokauden. Tämä on todella tärkeätä, että meillä on hyvät reservit.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Tämä esitys sähkön toimitusvarmuuden vahvistamisesta tehoreservijärjestelmää kehittämällä on kyllä hyvä ja tervetullut.

Meillä tällä hetkellä on aika isoja huolia kaiken kaikkiaan siitä, mihin sähkön hinta kehittyi. Viime viikkoina ministeri osoitti itsekkin tyytyväisyyttä, ja olemme varmasti itse kukin saaneet tyytyväisiä palautteita liittyen tähän sähkön siirtohintakysymykseen, ja ne uutiset ovat olleet hyviä, että siirtohinta laskisi ja laskee nyt vuoden alussa. Kiitos siitä, ministeri Lintilä, teille. Olette tehnyt tässä hyvää työtä, ja varmasti vielä sitä on myös syytä jatkaa. Mutta sitten tämä sähköenergian hinta, joka on itse asiassa tällä hetkellä jopa, voisi sanoa, epäterveellisen korkealla tasolla, ja siihen ehkä tässä keskustelussa vähän on muissakin puheenvuoroissa viitattu. Syyskuussa arvioitiin, että nyt tammikuussa hinta olisi noin 100 euroa megawattitunnilta, ja muistamme, että vielä vuosi sitten tammikuussa taso oli suurin piirtein puolet tästä, noin 51 euroa. Markkinat ennustavat siis nyt jopa kaksinkertaista hintaa, ja se on kyllä korkea hinta ja tulee näkymään ihmisten sähkölaskuissa, vaikka tuota siirtohintaosuutta voidaan pienentää.

Kysyisin ministeri Lintilältä arviota Fennovoiman tilanteeseen. Meillä se on nyt joutunut jonkinlaiseen uuteen pohdintaan tai arviointiin, kun Puolustusvoimien puolelta on kyseenalaistettu sitä hanketta, ja vaikka se ei nyt suoranaisesti tähän käsillä olevaan asiaan liity, niin se liittyy siihen, kuinka iso tehoreservikokonaisuus meillä on oman maan rajojen sisällä ja onko se ulkomaalaisesta, tässä tapauksessa lähinnä venäläisestä rahasta riippumaton energiaa. Eli onko Fennovoiman hanke etenemässä suunnitellusti, vai voiko sen eteen vielä tulla tämän tyyppisiä esteitä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

14.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että tehoreserviin ja yleensä sähköntuotannon kriisitilanteiden hallintaan kiinnitetään huomiota. Olen tässä seuraillut Fingridin Sähköjärjestelmän tila -sivustoa aktiivisesti, ja pari päivää sitten siellä oli päivän markkinahinta sähkölle kalleimmillaan 270 euroa megawatilla. Toki se oli vain hetken, mutta se kuvaa sitä, miten epävarmassa tilanteessa sähköntuotanto Euroopassa on, varsinkin Pohjois-Euroopassa.

Toki tiedetään, että vähäiset sateet tuonne Ruotsiin ja Norjaan ovat aiheuttaneet sen, että vesivoimareserviä siellä ei juurikaan ole. Sitten toisena pitää muistaa ehkä sekin, että norjalaiset ovat rakentaneet aktiivisesti muualle Eurooppaan eli lähinnä Brittein saarille yh-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

teysverkkoa niin, että saisivat sitä heidän biologista, vihreää sähköään myytyä valtaisalla voitolla tuonne Brittein saarille ja muualle Eurooppaan. Markkina toimii, mutta markkinahan toimii myös näin, vaikka olemme mukana Nord Poolissa. Onko tässä huomioitu se, että Norja nimenomaan hakee uusia markkinoita tuolta etelämpää ja siellä ottaa aivan valtavaa hintaa vihreän sähkön nimellä myydystä sähköstä? En kyllä osaa sanoa, kumpi sähkö sieltä pistorasiasta tulee, onko se vihreää vai mitä sähköä se on, mutta tulee kuitenkin.

Toinen kysymys sitten tästä kotimaisesta energiasta, kun kotimaisen energian CHP-tuotanto nyt ollaan ajamassa alas näillä tehdyillä päätöksillä, ja päästökauppakin siihen vaikuttaa. Kovimpina talvina kun tarvitaan kaukolämpöä maksimiteholla, sieltä tulee sähköä valtakunnan verkkoon suurin piirtein 1 800—1 900 megawatin teholla, eli vähän vajaan 2 000 megan teholla sieltä tulee sähköä. Miten me tämä korvataan, koska kaikissa puheissa, mitä minä kuulen, vaikka nyt autoilun puolesta, kaikki vannovat sen nimeen, että pitää sähköistää, pitää sähköistää. Varmaan pitää sähköistää, en sitä vastusta, mutta mistä tulee se sähkö? Se on tässä ehkä se ongelma.

Siitä varoittaisin vielä, että kannattaisi eduskunnan kiinnittää pikkusen huomiota siihen, että me olemme omilla päätöksillämme lisänneet ulkomailta tulevaa sähköä. Olemme yhä enemmän riippuvaisia ulkomailta ja varsinkin tuolta itärajan takaa tulevasta sähköstä, mitä pidän henkilökohtaisesti melkoisena riskinä tälle kansakunnalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

14.15 Atte Harjanne vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Hoskosen puheenvuoroon on hyvä jatkaa sen osalta, että sähköhän on sinänsä hyvin suoraviivaista tuottaa vähäpäästöisesti tuulivoimalla, aurinkovoimalla, ydinvoimalla, vesivoimallakin. Olen naista on, että tätä päästötöntä tuotantoa rakennetaan nopeasti, riittävästi lisää.

Jos tämän hetken Euroopan energiatilanne jotain on muistuttanut, niin kahta asiaa: Toinen on se, että meidän kannattaa muistaa, että tavallaan meidän reaalitytöitä on lopulta todella riippuvainen siitä, että sitä energiaa on, että se ei ole joku abstrakti asia, vaan sitä oikeasti tarvitaan. Ja silloin kun tehdään ilmastotyötä, välttämättömät päästövähennykset, niin siinä keskeistä on paitsi se, että me vähennetään fossiilienergian käyttöä ja tuotantoa, myös se, että me korvataan sitä päästöttömällä tuotannolla, ettei siihen muodostu ikään kuin pullonkaulaa, joka me nähdään sitten korkeina hintoina, puutteena tai pahimmillaan isompana talouden yskimisenä. Ja tämä on nähdäkseni se linja, josta Suomen tietysti pitää pitää huoli täällä kotimaassa mutta myös ajaa sitä Euroopan unionissa, ja siinä hallitus on nähdäkseni tehnyt pitkälti hienoa työtä.

Tämä hallituksen esitys on tietynlainen oma palasensa siinä, että huolehditaan siitä, että samaan aikaan kun me putsataan meidän energiantuotanto pois fossiilisista ja muuten epäekologista energialähteistä, me huolehditaan siitä, että sitä sähköä on tarjolla silloin, kun sitä tarvitaan. Oikein hyvä esitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.16 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Arvoisa puhemies, tosiaan nappi ensin pohjaan, se on neuvo itsellenikin.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Tosiaan, arvoisa puhemies, tämä tehoreservijärjestelmä, jota nyt käsittelemme, on tarpeellinen ja jonkinasteinen henkivakuutuskin Suomessa. Meillä tulee olla myös jatkossa valmiudessa voimalaitoksia, jotka ovat napinpainalluksen päässä verkkoon kytkeytymisestä. Toki pitää olla myös näille yrityksille... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, nyt lähti kyllä mikrofonit pois teiltä päältä.

Joo. — Joka tapauksessa jatketaan ajatusta, eli sen pitää olla näille yrityksille taloudellisesti kannattavaa, että ne ovat tässä kokonaisuudessa mukana. Tämä on varmaankin varmistettu.

Mutta oma lukunsa, arvoisa puhemies, on sitten sähkömarkkinatilanne ja omavaraisuutemme sähköstä, johon aikaisemmissakin puheenvuoroissa viitattiin. Nyt eivät ole kovat pakkaset, mutta tälläkin hetkellä me olemme riippuvaisia tuontisähköstä. Tilanne korostuu erityisesti tammikuun pakkasilla — kyllä, niitä on myös tänä vuonna tulossa. Silloin olemme hyvin herkässä tilanteessa. Kuten tapahtuu lähialueilla vaikkapa tällä hetkellä — EU:lla on erilaisia ulkopoliittisia ongelmia Puolan rajalla — voi äkkiä tulla tilanteita, että meidän sähkönsaantimme vaikeutuu hyvinkin nopeasti. Kysyisin ministeriltä arviota: Millä tavalla lähiympäristössä tapahtuvat erilaiset muutokset voivat vaikuttaa Suomen tuontisähkön saatavuuteen ihan tässä lähikuukausien aikana? Ja mitkä toisaalta olisivat ne keinot, joilla tätä riippuvuutta voitaisiin kuitenkin suhteellisen nopealla aikataululla vähentää? Kyseessä on kuitenkin kansakunnan etu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

14.19 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tehoreservi sähkön osalta, ja kyllä se aika oleellinen asia onkin. Jos miettii Suomen omavaraisuutta ja huoltovarmuutta, niin siinä on aika monta asiaa, mitkä pitää ottaa huomioon. Kyllähän sähkö on hirveän tärkeä siinä. Siinä on energiaa, on ruoka ja ihan lääkkeetkin ja lämpö ja hyvin monet asiat, mitkä siinä kannattaa huomioida, ja sekin, että niitä on sitten saatavilla ja niitä on saatavilla myöskin kohtuuhintaisesti. Ei riitä, että on saatavilla, vaan se hinta pitää olla järkevä.

Oikeastaan on yllättänyt, miten paljon EU säätelee kaikkia näitä tällaisia, sähköä ja muita asioita. Se on todella yllättävää, että sieltä tulee aika paljon näitä ohjeistuksia ja määräyksiä, minkä mukaan meidän pitää sitten elellä. Tässä energiapolitiikassakin, jos miettii, että jos turve olisi säilynyt niin kuin se ennenkin oli energiamuotona, niin olisi ehkä voinut olla, että moni asia olisi ollut kuitenkin toisin ja olisi ollut vähän kohtuullisempihintainen tämä energiakysymys ihmisille.

Totta kai sitä keskustelua on käytävä, ja toivon, että sitä keskustelua käydään myös eduskunnassa. On äärettömän tärkeää, että sähköä on saatavilla ja se on kohtuuhintaista, ja aina parempi, jos meillä on kovasti kotimaisia energialähteitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

14.20 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Tehoreservi tosiaan otettaisiin käyttöön tilanteessa, jossa sähkön kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa talvikauden kulutushuippuina. Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija siis tässä tilanteessa määräisi tehoreservinä toimi-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

vien yksiköiden ajojärjestyksen harkinnan perusteella ja tehoreservin käyttö sääntöjen mukaan. Ja tosiaan tämä tehoreservi vaatii 12 tunnin käynnistysaikaa huippukulutuksen aikana joulusta—tammi—helmikuussa.

Kiitos ministerille esittelystä. Minulla on muutama kysymys.

Ensimmäinen kysymykseni koskee sitä, että kun Suomessa tehon tarve jatkuvasti kasvaa ja yhteiskunta sähköistyy, niin onko Suomella riittävä valmius vastata välittömästi siihen, että sähköjärjestelmään tulisi yllättävä tehopula esimerkiksi ydinvoimalan verkosta irtaantumisen johdosta tai rajayhteyden vikaantumisen johdosta, ja viitataan tässä erityisesti siis kantaverkonhaltijan omiin varavoimoihin.

Toiseksi: Talvikauden ulkopuolellakin tapahtuu häiriöitä sähköjärjestelmässä, ja ne voivat aiheuttaa hyvin vakavia seurauksia tehotasapainossa. Kuten tuossa aiemmassa edustajan puheenvuorossa kävi ilmi, niin Huoltovarmuuskeskus on kiinnittänyt tähän huomiota, ja Huoltovarmuuskeskuksen lausunnossa on nostettu esille kesältä 2018 tilanne, jossa Olkiluodon molempien yksiköiden irtaantuminen verkosta häiriön johdosta johti hyvin vakavaan tilanteeseen, kun samaan aikaan sähköntuotantoa oli laajasti kesäseisokissa. Huoltovarmuuskeskus on tosiaan esittänyt, että käynnistysaika tulisi saavuttaa vuoden ympäri koko ajan varsinkin, kun yhteiskunta tulee jatkuvasti entistä sähköriippuvaisemmaksi. Onko tätä esitystä ministeriössä arvioitu tämän Huoltovarmuuskeskuksen lausunnon perusteella?

Kolmanneksi kysyn yleisesti meidän järjestelmän kyvystä vastata sääriippuvaisen energiantuotannon haasteeseen. Eli kuten tiedetään, sähköjärjestelmää täytyy jatkuvasti säätää, sen tehoa täytyy säätää ja ylläpitää, ja nykyisin CHP, vesivoima ja tuonti käytännössä ovat Suomessa säätövoimaa. Kun CHP on poistumassa markkinoilta, jäljelle jäävät tuonti ja vesivoima, ja samaan aikaan todella yhteiskunta voimakkaasti sähköistyy. Miten tämä yhtälö sovitetaan yhteen, kun yhtäältä sääriippuvaisen tuotannon osuus kasvaa ja toisaalta säätävää voimaa ajetaan alas? Mistä turvataan Suomelle riittävä säätövoima?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

14.23 Joakim Strand r: Ärade talman! Vi diskuterar alltså effektreserven här, en ändring för att motsvara EU-reglerna, och statsrådet kommer alltså framöver att bestämma en målnivå för effektreserven på basis av energimyndighetens förslag, och den här reserven ska utvärderas vartannat år.

Tässä käydään erittäin tärkeitä keskusteluja. Etenkin tilanne Euroopassa on äärimmäisen huolestuttava laajemminkin. Kollegat Hoskonen ja Vestman ja moni muu ovat tätä hyvin kuvanneet ottaen huomioon ei vain yleisen sähköistymisen mutta myös nämä valtavat energia- ja sähköintensiiviset investoinnit, mitä nyt on eri puolilla Suomea myös suunnitteilla. Se ehkä kertoo jotain mittakaavasta, että pelkästään näiden nyt Vaasan seudun alueelle suunniteltujen akkuarvoketjun toimijoiden sähkötehon tarve voi olla 1 000—2 000 megaa, siis yksi teollisuuspuisto Vaasan seudulla. Jos miettii, että kylmänä tammi-kuisena talvipäivänä tämä Suomen kulutuspiikki on nyt suunnilleen 15 000 megaa, nämä ovat valtavia, ja tiedetään, että on tulossa tämäntyylisiä toimijoita myös muualle, eli tämä on äärimmäisen iso kysymys.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Alltså enbart de här etableringarna som är på gång inom batteriindustrin kommer att kräva enorma mängder energi, elektricitet, och därutöver kommer också effektbehovet att ytterligare stärkas.

Tässä on tullut paljon hyviä kysymyksiä, ja huomaan, että aikakin on loppumassa, niin minä jätän nyt tähän. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

14.24 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri Lintiläkin on täällä paikalla, niin olisin halunnut kysyä: voiko tämä energian hinnan raju nousu olla yksi merkittävä tekijä stagnaatioon, ja jos niin, niin mitä konkreettista EU-tasolla on asian eteen tehty?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

14.25 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Elikkä meillä on käsittelyssä lain muuttaminen sähkön tehoreservistä. Ja se on sinänsä tarpeellista, että varaudutaan tulevaan ja varaudutaan siihen, että sähkön tuotannossa tulee ongelmia, mutta tätä kokonaisuutta mielestäni sekoittaa markkinahäiriikkönä toimiva tuulivoimayhtiö — tai yleisesti tuulivoima. Arvoisa ministeri, haluaisin kysyä teiltä: jos jokin tuulivoimapuisto tuottaa esimerkiksi nyt 50 megawattia sähköä, niin eikö tämä reservi olisi paremminkin hoidettavissa sillä tavoin, että tällaisella tuulivoimayhtiöllä olisi sitten niille ajoille, kun ei tuule, itsellään tarjota se 50 megawattia jollakin muulla tuotantotavalla? Tämä vakauttaisi sähkön hintaa, ja silloin esityisi tällainen markkinahäiriikkönä toimiminen tällä sähköalalla, elikkä pitäisi olla tarjota sama megawattimäärä säätövoimaa silloin, kun ei tuule. Arvoisa ministeri, eikö tällainen järjestely olisi parempi vaihtoehto — että se tulisi lakimääräisesti näille tuulivoimaa ja aurinkovoimaa tuottaville yhtiöille, erityisesti tuulivoimaa tuottaville yhtiöille? — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean tässä, että meillä hetken päästä loppuu tämä puolen tunnin aika, ja katsotaan, jos voidaan pitää nämä puheenvuorot, mitä tässä on varattuna, ja sitten vielä ministerille puheenvuoro. — Ja seuraavaksi edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti edustaja Harjanteen puheenvuoron innoittamana, kun hän puhui sähköntuotannosta, tuulivoimasta sun muusta, niin tässä pitää nyt pikkusen jäitä hattuun laittaa ainakin puhujien: kun puhutaan tuulivoimasta, niin aivan kuten edustaja Mäenpää hyvin kuvasi, ei tuulivoima ratkaise mitään. Silloin kun meillä on 30 astetta pakkasta, niin missään ei tuule, se on ihan varmaa.

Ja silloin kun CHP on purettu pois, käytännössä turvepäättöksen takia — päästökauppaakin siihen tietysti vaikuttaa — niin siinä olisi pitänyt tehdä politiikkaa pikkasen viisaammin. No, nyt se on vähän myöhäistä, kun huonot on jo housussa.

Mutta juttu on niin, että kun tulee se kova pakkanen, niin silloin meillä teollisuus käy täysillä ja meillä mennään siihen, että Fingrid ottaa käyttöön sen järjestelmän, jolla ruvetaan tiettyjä alueita pudottamaan valtakunnan verkosta pois. Heillä on tarkka suunnitelma olemassa. Sähköä ei silloin saa, koska kaikkialle muuallekin menee. Meillä on pari kertaa viimeisen viiden vuoden aikana ollut tilanne, että oltiin aivan kiikun kaakun, joudutaanko

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

katastrofinappia painamaan. Sen, joka vaatii tässä salissa tuulivoimaa lisäenergian tuottamiseksi, pitää esittää, millä me hoidetaan se aika, kun ei tuule. Ja se on nimenomaan silloin, kun sähköä menee eniten.

Toivoisin tähän asiaan, että puhuisimme asiat niin kuin ne ovat. Kyllä me voimme täällä tuulia ja taivaita taivastella ja puhua mukavia lämpimiksemme, mutta se ei auta ollenkaan 30 asteen pakkasessa. Silloin ei tule aurinkovoimaa, ei tule tuulivoimaa. Ja jos minä esitän nyt, että rakennetaan Vuotos ja Kollaja, niin minut varmaan kivitetään tuolla talon takapihalla, että eihän niitä saa tehdä. Minä yritän puolustaa sitä, että olisi kotimaista energiaa. Mistä sitä ottaa? Ei kissan nahkoilla tätä ongelmaa ratkaista. Koettakaa nyt, hyvät ystävät, ymmärtää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen puhe!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

14.29 Vilhelm Junnila ps: Rouva puhemies! Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja säätövoimaan liittyen. Edustaja Vestman otti tuossa esiin ydinvoimalat, ja sitten äskeisessä puheenvuorossa tuulivoiman kyvyttömyys talviaikaan toimia säätövoimana.

Mutta mikä on jäänyt vähemmälle keskustelulle, on turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Ymmärrän, että työ- ja elinkeinoministeriö ei välttämättä ole näissä prosesseissa kovin aktiivisesti mukana, mutta nyt kun ministeri on täällä, niin olisi hyvä, että voisi hieman avata tätä, kun mietitään, että tälläkin hetkellä meillä on aika monta kaustia Euroopassakin käynnissä, jos mietitään vaikka Nord Stream 2 -kaasuputken merkitystä turvallisuuspoliittisesti ja myös koko energiamarkkinoihin, niin missä määrin ministeriö on mukana, kun linjataan Suomen kantaa näihin asioihin? Vai onko niin, että tämä jää kokonaan sitten ulkopoliittisen johdon tehtäväksi? Tällä on kuitenkin merkittävää vaikutusta erityisesti kaasumarkkinoihin mutta myös muuhun energiasektoriin Euroopassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

14.30 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] Ja edelleen, arvoisa rouva puhemies! [Ben Zyskowitz: Kerta vielä!] — Arvostan, edustaja, innovatiivisuutta. — Hallituksen esitys tehoreservistä, aika laaja, mutta hyvä keskustelu. Lyhyesti ja verrattain nopeasti käyn läpi näitä.

Edustaja Lehto kysyi siitä, että siellä on tarjoukset myös rajojen yli menevistä. Tämä tulee periaatteessa EU-asetuksesta, mutta Energiavirasto arvioi, onko järjestäjä, mahdollista ottaa rajan yli menevä, eli lähtökohta on omassa maassa olevan reservin varaaminen. Tässä tietysti me pyritään hakemaan laitoksia, jotka pystytään ajamaan ylös, jos tällainen tilanne tulee. Siitähän puhutaan tehoreservivaiheessa.

Tässä oli aika monta kysymystä siitä kokonaisenergiapaketista. Meillä tilanne on se, että olen antanut Energiavirastolle ja meidän energiaosastollemme tehtäväksi seurata nyt tätä akuuttia tilannetta, mutta sen lisäksi me tehdään koko ajan, Energiavirasto ja Fingrid, vuosikatsausta tai -suunnitelmaa, miten mennään vuosi eteenpäin. Tällä hetkellä arvioidaan siis kautta 21—22, ja tällä hetkellä näyttää, että me ollaan aika lailla samassa tilanteessa kuin vuosi sitten. Me tullaan olemaan jatkossakin paljon riippuvaisia tuontisähköstä. Meilähän menee suunnilleen niin, että me tuodaan idästä osa, Ruotsista ja Norjasta osa ja kotimainen on sitten se suurin osa, ja sillä paletilla varmasti tullaan menemään eteenpäin. Merkittävintä siinä on nyt huomata, että — toivottavasti tämä on viimeinen kerta, kun sa-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

non sen — ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alkaa Olkiluoto kolmonen. Eli tämä on sellainen, joka ehdottomasti purkaa meiltä painetta pois. Olkiluodon tilanne on tällä hetkellä se, että kaikki merkit viittaavat siihen, että se päästään nyt sitten laittamaan käyttöön.

Ei ole semmoista skenaariota olemassa, todennäköistä skenaariota... Totta kai aina voidaan rakentaa kauhuskenaarioita, että tapahtuu jotain hyvin poikkeuksellista, mutta meidän tietyllä tavalla etu on myös se, että me pystytään tuomaan molemmilta puolilta — länsi, itä — ja samaan aikaan me lisäämään omaa tuotantoa, jolloinka ollaan vähemmän riippuvaisia.

Sitten tuo hintapuoli on tietysti oma osakysymyksensä. Meillä on edelleen yksi Euroopan halvimpia sähkön hintoja, ja kyllä se tulee useammasta eri osasta, mistä se nousee tällä hetkellä. Kaasun hinnalla on ehdottomasti suuri osa.

Edustaja Koposella oli mielenkiintoinen kysymys stagnaatiosta. Olen sitä mieltä, että meillä on stagnaatioon olemassa mahdollisuudet. Kun me otetaan erittäin kova energian hinta, me otetaan komponenttipula, me otetaan inflaation kasvu ja työvoimapula tietysti siinä mukana, niin meillä on olemassa kyllä stagnaation ainekset tässä. Mutta mielellään jossain toisessa tilanteessa, joka osuu lähemmäksi, jatkan keskustelua tästä. — Kiitokset.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.34 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvosto ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat hyvin tietoisia siitä, että monilla toimialoilla ja yrityksillä on edelleen pandemiasta aiheutuvia vaikeuksia. Kustannustuen viiden vaiheen valmistelu onkin tehty näihin haasteisiin vastaamiseksi.

Ensin on hyvä todeta asiaan liittyvä EU:n valtiontukisääntöjen tilanne: EU:n valtiontukisääntöihin tekemät helpotukset koronapandemian taloudellisten vaikutusten torjumiseksi ovat tällä tietoa voimassa ainoastaan vuoden 21 loppuun. On kuitenkin hyvin mahdollista, että komissio päättää erittäin lievennysten jatkoajasta vuoden 21 hakemusten loppuun käsittelemiseksi vielä vuoden 22 puolella. Asiaa koskevaa komission tiedonantoa odotettiin lokakuun lopulle, mutta tiedonannon antaminen on kuitenkin viivästynyt. Nyt odotam-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

me sitä marraskuun puoleenväliin mennessä. Asiantuntijat pitävät kuitenkin jatkoaikaa todennäköisenä, sillä komissiolla on ollut käynnissä asiaa koskeva konsultaatio jäsenmaiden kanssa.

Hallitus on valmistellut kustannustuen viidennen kierroksen lakiehdotuksen tietoisena näistä haasteista. Kustannustuen viides vaihe annettiin eduskunnalle 28.10. Samalla on todettava, että tähän asti käytössä olleen yleisen kustannustuen jatko ei näytä enää tarpeelliselta, kun talouden kehityksestä on alkanut tulla positiivisia viestejä. Yleisen tuen sijaan on kuitenkin nähty vielä tarpeelliseksi luoda instrumentti niille toimijoille, jotka ovat suoraan joutuneet rajoitustoimien kohteeksi erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-aloilla. Kustannustuen viidennen kierroksen toteuttaminen vaatii kuitenkin sen, että komissio hyväksyy tuon mainitsemani hallinnollisen jatkoajan.

Arvoisa puhemies! Kustannustuki pysyy kuitenkin muuten periaatteiltaan samanlaisena: tukikausi on 1.6.—30.9.21, ja liikevaihdon kehitystä verrataan kahden vuoden takaiseen tilanteeseen. Tukikelpoisuus voidaan nyt kuitenkin osoittaa kahdella eri tavalla. Ensinnäkin jos yritys kuuluu lain liitteessä mainituille toimialoille, se voi kuulua tukikelpoiselle toimialalle. Toiseksi jos yritystä on kohdannut joko suoraan tai sen asiakaskuntaan on kohdistunut julkisoikeudellinen rajoitustoimi, yritys voi saada kustannustukea sanotulta ajalta. Lisäedellytyksenä on, kuten aiemminkin, että liikevaihdon lasku verrattuna kahden vuoden takaiseen vertailukauteen on enemmän kuin 30 prosenttia. Tuen maksimi on miljoona euroa ja konsernikohtainen tukimaksimi 1,8 miljoonaa euroa. Tuesta vähennetään muut samaan ajankohtaan osuvat kustannustukilain mukaiset tuet. Tuen kattamat kustannukset ja laskukaava säilyvät entisellään.

Kustannustuen jatko koskee perusmuotoista kustannustukea, täsmennettynä erityisesti koronasta kärsiville toimialoille. Keväällä säädetyt isojen yritysten sulkemiskorvaukset, tapahtumatakuu ja kattamattomien kiinteiden kustannusten korvaus eivät ole jatkettavien listalla. Kustannustuen määräraha-arvio on 100 miljoonaa euroa, mikä on vähemmän kuin aiemmillä kierroksilla juuri tarkemmasta kohdennuksesta johtuen.

Mainittakoon vielä, että pienten yritysten sulkemiskorvaus on kirjoitettu siten, että jos pandemian hallinnassa mennään uusiin sulkemismääräyksiin, korvauspykälä on sovellettavissa näihin tilanteisiin ilman uutta lainsäädäntöä.

Tuen kohteiden tarkemmalla määrittelyllä on tähdätty tuen parempaan kohdentumiseen juuri eniten koronasta ja rajoitustoimista kärsineisiin toimialoihin. Valmistelussa tehtyjen laskelmien mukaan tuen osumatarkkuus on näillä säädöillä entistä parempi. Näille lain liitteessä nimetyille toimialoille on tyypillistä, että niiden toiminta olennaisesti perustuu ihmisten kohtaamiselle liiketiloissa ja erilaisissa tapahtumapaikoissa. Näiden toimialojen tueksi on luotu myös koronapassi. Yhdessä nyt esiteltävän kustannustuen viidennen kierroksen kanssa uskomme, että näiden toimialojen edellytykset kriisistä selviämiseen ovat paremmat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

14.38 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Eduskunnassa eri kustannustukien vaiheet ovat kovin tuttuja korona-ajan esityksiä, ja voi kai yleisesti myös sanoa, että ne ovat kerta kerran jälkeen kehittyneet paremmiksi kohdistuen yhä tarkemmin sinne, minne on tavoiteltukin.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Tämä hallituksen esitys on siis jo viides kustannustukikierros. Se kohdistuu niihin yrityksiin, joiden toimintaa tai joiden merkittävän asiakaskunnan toimintaa on rajoitettu viranomais määräyksellä. Tuki kohdistuu tässä yhteydessä siten erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille. Juuri näihin yrityksiin on edelleen kohdistunut aukioloaikaa ja asiakasmäärää koskevia suoria liiketoiminnan rajoituksia.

Tuki voi kohdistua myös esimerkiksi taksialan yrityksiin. On selvää ja ymmärrettävää logiikkaa, että taksikyydit ravintolaan tai ravintolasta ovat vähentyneet, koska ravintoloiden asiakkaat ovat vähentyneet rajoitusten johdosta, eli esitys tunnistaa myös ne ketjut ja verkostot, joihin aikaisemmat esitykset välttämättä eivät ole puhtaasti yltäneet.

Viides kustannustukikierros koskee siis aikaväliä kesäkuun alusta syyskuun loppuun. Vertailukohtana käytetään samaa ajanjaksoa vuoden 19 osalta. Kustannustuen edellytyksenä on, aivan kuten ministeri Lintilä totesi, että liikevaihto on tippunut vähintään 30 prosenttia. Viidennen kustannustukikierroksen arvioidut vaikutukset valtion talouteen ovat noin 100 miljoonaa. Nämä rahat sisältyvät tämän vuoden neljanteen lisätalousarvioon.

Puhemies! Päätimme mennä ihmisten terveys edellä mutta myös yrityksiä kannatellen. Nämä lähtökohdat ovat saaneet hyvin laajan hyväksynnän. Tämä periaate on yhä ajankohdainen ja johtopäätös myös oikea. Koronan yhteydessä yrittäjien mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen ovat olleet perin olemattomat. Erilaisin rajoituksin on jouduttu puuttumaan yrittäjille olennaiseen elinkeinovapauteen.

Puhemies! Yrittäjät ovat todella oikeutettuja korvaukseen. Jälleen kerran hallitus antaa siihen mahdollisuuden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

14.41 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tietysti täytyy ensimmäisenä kiittää ministeriä ja ministeriötä tästä kustannustuesta. Samanlaista viestiä on tullut tuolta ympäri Suomen, että hyvä, että tällainen tulee. Tietysti aina itsellä herää huoli, kuinka paljon näitä vielä tarvitsee tehdä. Osaako ministeri arvioida, tuleeko jo kuudetta tai tuleeko sitten vielä jopa seitsemättäkin tukimuotoa?

Meillä on tietysti ollut yksi ongelma, mistä on tullut palautetta — siitä, kun on välillä mietitty ja mennyt sekaisin, onko kyseessä suositus vai määräys. Ja sitten on paljon aloja ja yrittäjiä — erityisesti vaikkapa hierojat, kauneushoitolat ja muut — joihin ihmiset eivät uskalla kuitenkaan välttämättä vielä mennä, ja sitten yrittäjät kärsivät siitä tilanteesta. Mutta ymmärrän toisaalta hyvin, että tässä on haluttu rajata sillä tavalla, että tiedetään, mistä on kyse, eikä niinkään, että ministeriö tai hallitus lähtisi ikään kuin sellaisella veikkauksella, että tämä vaikuttaa tähän tai kun ihmisten käyttäytyminen vaikuttaa tämän verran, niin tuetaan suoraan yrittäjiä.

Se kaikki liittyy siihen viestintään, millä tavalla me pystymme näistä rajoituksista ja suosituksista kertomaan ja jatkossa varsinkin vielä viestimään siitä, että nyt voi jo mennä näiden palveluiden pariin, nyt voi mennä teatteriin, nyt voi mennä elokuviin, nyt voi mennä hierojalle ja niin edelleen. Edelleen on paljon ihmisiä, jotka eivät välttämättä uskalla mennä. Mutta niin kuin me tiedämme, ainakaan nyt tässä tilanteessa, vaikka tapausmääriä on kasvavassa määrin nyt ollut, silti se vakavuus ei ole niin suurta vielä ollut, että pitäisi rajoittaa jälleen liikkumista ja palveluiden piiriin menemistä.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Se viesti oikeastaan vielä ministeriön suuntaan ja hallituksen suuntaan, että toivoisin, että ihmiset, myös vanhemmat ihmiset, uskaltaisivat vähitellen lähteä kulkemaan ja nauttimaan esimerkiksi kulttuuripalveluista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

14.43 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Yritystuet ovat aika tärkeitä, ja korona kurittikin monenlaisia yrityksiä monella tapaa. Jos miettii, niin aika harva yritys selvisi niin, että ei jonkunlaista kurimusta siitä koronasta tullut.

Yritystukia mietittiin ja niitä laadittiin. Talousvaliokunnassakin niitä paljon pyöriteltiin. Perussuomalaiset tekivät siellä monta semmoista ihan asiallista, hyvää esitystä, joiden linjalle hallituskin jatkossa lähti yritystukia myöntäessään ja suunnitellessaan näitä yritystukia. Jos miettii, mitä tästä on opittu, niin varmasti on paljon opittu ja on oppimisen paikka ollutkin tässä. Ehkä jossain vaiheessa olisi hyvä koota näitä yhteen, mitkä menivät hyvin ja mikä menivät huonosti. Ja jos miettii, että jossakin vaiheessa jatkossa joku tällainen katastrofi tulee, niin oltaisiin sitten vielä viisaampia. Varmaan on semmoinen pohdinnan paikka, että tehtäisiin semmoinen yhteenveto jossakin vaiheessa näistä kaikista. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

14.44 Mats Löfström r: Ärade fru talman... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Mikrofoni, edustaja.

Sorry! — Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Först och främst vill jag tacka minister Lintilä för det här lagförslaget som är väldigt viktigt, även om vi som tur är nu förhoppningsvis kan se slutet på den här pandemin, eller åtminstone på den värsta fasen.

De här kostnadsstöden, varav det här är det femte, har varit oerhört viktiga. När man går in i den här djupa krisen som vi har haft är det viktigt att man hellre riskerar att göra för mycket än för litet, för det vi har sett i de förra kostnadsstöden är att alla pengar som har budgeterats inte har behövts och inte har gått åt, men för de företag som har fått de här stöden har de varit verkligt viktiga för kassaflödena, och för de företagen som inte sedan har behövt den här typens stöd har de varit oerhört viktiga för psykologin och för att veta att det finns en trygghet, att det finns det här stödet och att de här stödpaketet har kommit. Det har haft en verkligt viktig betydelse, och jag tror också att det är en del i varför vi nu har sett en snabb återhämtning och kanske snabbare än vad vi hade vågat tro i ekonomin.

Avslutningsvis vill jag tacka för att också det här stödet kan sökas av företag på Åland och tacka för den goda kontakten som man från åländsk sida har haft med ministern och regeringen i den här frågan. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yhteenveto.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

14.47 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää ministeriä, että olette tuonut tämän viidennen kustannustukiesityksen tänne eduskunnalle. Se on todella tarpeen, ja se hienon kohdistuu nyt näille valikoiduille toimialoille: hotellit, lomamökkien vuokraus, kahvilat, ravintolat, museot, huvipuistot ja niin edelleen. Eli se kohdennetaan nyt paljon tarkemmin kuin mitä nämä aikaisemmat kustannustuet.

Toki tämän kritiikin kohde tietenkin voi olla se, että saattaa olla joitakin muita toimialoja, jotka yhtä lailla tarvitsisivat tätä tukea, ja mikäli oikein olen ymmärtänyt, niin tähän sisältyy kyllä sellainen harkinnanvarainen mahdollisuus myöskin näille muille yritykselle, että jos hyvin on perusteltu se hakemus, että miksi sitä tarvitaan, niin sitä voi myöskin saada.

Tietysti Valtiokonttorin näkökulmasta, joka näitä tukia sitten käytännössä myöntää ja käsittelee, tulisi olla aika selkeät perustelut sitten myöskin niitä käsittelyjä varten, että ne ovat yksiselitteiset ja kaikille tasavertaiset. Tietysti tässä suhteessa voisi olla myöskin tarpeen pyytää perustuslakivaliokunnalta arviointi siitä, tulevatko tässä sitten nämä kaikki eri alat kohdelluiksi yhdenvertaisesti.

No, nythän tietysti jos ajatellaan näitä tähän mennessä maksettuja tukia, niin ne hienon ovat tulleet todella tarpeeseen, mutta läheskään kaikista niistä kierroksista ei ole maksimikorvausbudjettia haettu, ja se ehkä kertoo siitä, että ehkä ne kriteerit ovat joitakin osin olleet hiukan liian tiukkoja. Ainakin se, mitä nyt jo olen saanut tietää, niin muun muassa tämä liikevaihdon 30 prosentin alennus on herättänyt kritiikkiä — toivottaisiin, että se olisi vain 20 prosenttia.

Ja sitten myöskin nämä yhteenlasketut tuet: monet varmaankin toivoisivat, että se olisi kymmenen miljoonaa näiden alempien tukien sijaan, ja erityisesti tämä kritiikki on tullut suurilta yrityksiltä. On koettu, että ne jäävät tämän tuen ulkopuolelle. Tähän käsittääkseni on ollut perusteluna se, että on ajateltu, että suuret yritykset helpommin saavat rahoitusmarkkinoilta tukea, mutta ilmeisesti näin ei kaikissa tapauksissa ole ollut. Eli pyytäisin, ministeri, teitä kommentoimaan hiukan tätä yhteenlaskettujen tukien maksimimäärää. Olisiko sitä mahdollista korottaa?

Sitten ehkä myöskin tämä voimassaoloaika: sata miljoonaa euroa, tämä on nyt kahdelle viikolle ajateltu, mutta onko se se sama sata miljoonaa, mikäli nyt sitten tämä pidennys sinne kesäkuun loppuun saakka tulee voimaan?

Mutta, arvoisa puhemies, kaiken kaikkiaan erittäin hyvä esitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

14.50 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Vi diskuterar alltså kostnadsstödet femte omgång och där är stödperioden 1 juni till 30 september. Själva modellen är oförändrad och ändringen är att stödet riktar sig till ett mer begränsat antal branscher, det vill säga de som har haft lagstadgade restriktioner just under denna period: rese-, förplägnads- och evenemangssektorn.

Itse yhdyn myös edustaja Löfströmin kiitoksiin. Näitä kun on talousvaliokunnassa viimeisen puolitoista vuotta ollut mukana veivaamassa, niin kyllähän tämä on ollut todella vaikea harjoitus, ja kukaan ei tiennyt oikeastaan mitään, millaista systeemiä tästä tulisi rakentaa, silloin kun globaali pandemia iski. Siihen aikaan tv oli täynnä kuvia siitä, miten vaikka Espanjassa ja Italiassa ambulanssit loppuivat kesken kaduilla, ja Suomenkin tilanne oli

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

täysin avoin, tulivat nämä sulkutoimet ja muuta. Kyllä tässä matkan varrella on osumatarkkuus aina vain parantunut, ja sanoisin, että nytkin on tullut aika paljon positiivista palautetta, vaikka täällä tietenkin ne ongelmakohdat puidaan ja rahaahan ei ole tietenkään ikinä tarpeeksi.

Mielestäni tässä oli myös arvokas pointti edustaja Kaumalta näihin suuriin tai isompiin yrityksiin liittyen. Itse olen tässä, jos yleisellä tasolla kommentoin, viimeisen puolentoista vuoden aikana myös hieman vierastanut tätä tiukkaa jaottelua isoihin ja pieniin, koska ainakin omassa maailmassani työpaikat ovat aivan yhtä arvokkaita, on sitten palkanmaksajana iso tai pieni yritys. Monta kertaa isoissa yrityksissä on vielä isommat ongelmatkin, vaikka tietenkin skaalaetujakin silloin tällöin löytyy.

Kaiken kaikkiaan hyvä esitys, ja ennen kaikkea hienoa, että nyt toivon mukaan päästään tästä pandemiasta joskus eroon ja myös nämä viimeiset arvon kansalaiset käyvät ottamassa rokotteet. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

14.51 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan pandemia ja sen taloudelliset vaikutukset eivät Suomen osalta vielä ole ohi, ja sen takia on erinomainen asia, että meillä on mahdollisuus kuitenkin tätä kustannustukea jatkaa nyt numerolla 5. Talousvaliokuntahan on näitä puolentoista vuoden aikana kohtuullisen runsaasti käsitellyt, ja toivon, että tämä edustaja Ovaskan maalailema numerosarja ei tästä enää jatku, mutta mikäpä sen tietää. Toivotaan, että tämä tarkennettu kustannustuki vitonen nyt jäisi viimeiseksi.

Arvoisa puhemies! Tähän liittyen on talousvaliokunnan jäsenille tullut joitakin kommentteja ja huomioita.

Hätä monissa yrityksissä on edelleen suuri, ja tällaisia kysymyksiä on tuotu esille, että miksi tätä vertailujaksoa ei esimerkiksi viedä nyt tähän lokakuun loppuun asti — siihen olisi hyvä saada vastausta.

Toinen asia, joka tässä jo tulikin muitten edustajien suulla mainituksi, on suurten yritysten asema. Suurissa yrityksissä ja pienissä yrityksissä työntekijöitä kaikki tyynni ja vaikutukset ovat moninaiset, joten kun me talousvaliokunnassa tätä nyt käsittelemme, niin varmaan vielä arvioimme sitä, onko tämä kohdistunut oikeudenmukaisesti.

Sitten vielä yksi asia, joka ei tässä lähetekeskustelussa nyt vielä ole tullut esille, ja se liittyy kustannustukeen mutta myös samalla maatalouden kannattavuuteen, joka on tässä kuuluneen syksyn aikana heikentynyt voimakkaasti. Nythän monilla maatiloilla sen päätoimen lisäksi on monenlaista maatilamatkailua ja mökkiä ja näin päin pois, ja on päivänselvä asia, että ne taloudelliset vaikutukset, mitkä pandemian kautta ovat tulleet, ovat kohdistuneet myös näihin. Mikä on ministerin arvio tässä tilanteessa, kun katsotaan vähän laajemmallakin pensselillä maatalojen ja maatalouden kannattavuutta: voitaisiinko tästä löytää jotain elementtejä, jotka tavallaan liittyisivät kieltämättä hieman toiselle sektorille mutta olisivat kaiken kaikkiaan myös tärkeä lisä, kun rakennamme elinvoimaista maaseutua tulevaisuudessa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkynen, Matias.

14.54 Matias Mäkynen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy ensinnäkin kiittää ministeriä tästä viidennen kustannustuen valmistelusta, tätä kierrosta varmasti vielä tarvitaan, ja

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

samalla esittää kiitos myös oppositiopuolueille, jotka ovat hyvin rakentavasti suhtautuneet näihin kustannustukien eteenpäin viemisiin täällä eduskunnassa. On saatu kierros kierrokselta parempi osumistarkkuus ja myöskin kehitetty näitä tukia — siitä sekä ministeriölle että eduskunnalle pisteet.

Tällä kertaa kohdennetaan kustannustukea tarkemmin ravintola-, matkailu- ja tapahtuma-alalle kesä—syyskuun väliselle ajalle niissä yrityksissä, joiden liikevaihto on pudonnut yli 30 prosenttia. Kustannusvaikutus on tässä paketissa noin 100 miljoonaa euroa. Kaiken kaikkiaan tähän mennessä yritystukia korona-aikana on päätetty noin kolmen ja puolen miljardin euron edestä, 3 500 miljoonaa, ja siitä noin 30 prosenttia on jäänyt jakamatta, eliikka varsin merkittävä osa. Tämä osumatarkkuus on kuitenkin noussut koko ajan näiden kierrosten myötä, ja varmasti tälläkin kierroksella näin tulee käymään, sillä ravintola-, matkailu- ja tapahtuma-ala ovat todella pahiten tästä kriisistä ja pitkittyneistä rajoituksista kärsineitä aloja. Vielä viime kesänä varsinkin tapahtuma-ala oli aika laajojen rajoitusten kohteena.

Yksi kysymys, joka nousi jo tässä edustaja Ovaskan puheessa esiin, on se, miten ministeriössä on nyt päädytty siihen, että nimenomaan lakiperusteiset rajoitukset ovat tässä kyseessä ja ne suositukset on nyt jätetty ulkopuolelle. Esimerkiksi tapahtumatakuun yhteydessä tulkinta on ollut se, että suositukset ovat oikeuttaneet tapahtumatakuun piiriin pääsemiseen. Tähän toivoisin ministerin vastausta. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

14.56 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Maaliskuussa 2020, kun Suomessa oli 131 koronartuntaa, Suomi meni käytännössä lähes kiinni. Arvoisa ministeri, kysyn teiltä nyt: pidän erittäin hyvänä tätä suunnitelmaa, kuten mainitsitte, että tarvittaessa myös pienyrityksille voidaan edelleen jakaa näitä tukia muuttamatta tätä jo voimassa olevaa lakia, että se onnistuu ihan suoraan, mutta onko jo jonkunnäköinen varauma? Koska aika huolestuneena muun muassa eilen katselin lukemaa, että 2 016 kappaletta uusia tartuntoja, tosin viikonlopun ja alkuvuikon ajalta. Onko tähän myös teillä varautumaa siltä osin, jos tämä tilanne nopeasti heikkenee? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Olemme hetken päästä käyttäneet tämän meille tässä vaiheessa varatun puoli tuntia, mutta katsotaan, mitenkä mennään eteenpäin. — Ja seuraavaksi edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.57 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Euroopassa ja Suomessakin koronatilanne jatkuu vaikeana, ja olemme nähneet monista maista, että tilanne on edelleen vaikeutunut. Tämä antaa minulle aiheen todeta, että tässä korona-asiassa olemme tekemisissä niin arvaamattoman viruksen kanssa, että varovaisuus näissä koronatoimissa on varmasti perusteltua. Tarkoitin nyt varovaisuudella varovaisuutta nimenomaan erilaisista rajoitustoimista luopumisesta ja yhteiskunnan avaamisesta, vaikka kaikki me tässä salissa — ja myös poissa olevat kansanedustajat — olemme sitä mieltä, että yhteiskuntaa tulee kyetä avaamaan ja ihmisten pitää voida elää normaalia elämää.

Tästä pääsen koronapassiin. Hallitus on lehtitietojen mukaan huomenna arvioimassa muiden koronatoimien ohella myös koronapassin käytön ajallista pidentämistä ja asiallista laajentamista. Itse haluaisin korostaa sitä, että koronapassin käyttöalaa tulisi mielestäni

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

laajentaa vähintäänkin siten, että eri tapahtumajärjestäjät voisivat sellaisissakin tilanteissa, joissa mitään erityisiä rajoituksia ei ole voimassa, parantaakseen tapahtuman terveysturvallisuutta ja tietysti kannustaakseen asiakkaita saapumaan tapahtumaan vapaaehtoisesti ottaa tämän koronapassin käyttöön. Mielestäni tällainen laajennus on perusteltu, ja toivon, että hallitus tätä lähtee edistämään. Olen vähän ihmetellyt, että tässä asiassa ei ole vielä edistytty, ja olen ymmärtänyt esimerkiksi edustaja Mäkysen ajattelevan suunnilleen niin, että kun se on vaihtoehto rajoituksille, niin tämä passi on avaamisväline, mutta jos sen voisi ottaa vaikka joku konserttijärjestäjä käyttöön ilman rajoituksia, sitten se olisi sulkemisväline. No, en ihan ymmärrä tällaista ajattelua.

Mielestäni tässä on taas keskusteluun nostettu mahdolliset perustuslailliset ongelmat eli se, onko jollakin konsertin järjestäjällä oikeus terveydentilan perusteella tällä tavoin erottaa asiakkaita. Terveystilan perusteella erottelu on tietysti perustuslaissa kielletty syrjintäperuste, mutta syrjinnän perustuslain vastaisuus perustuu siihen, että se tehdään ilman perusteltuja syitä. Ja minun mielestäni asiakkaiden terveysturvallisuuden suojaaminen on erittäin perusteltu syy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

15.01 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Hyvin tiiviisti: Ensinnäkin edustaja Kivisaari veti aika hyvin yhteen tämän kokonaisuuden, ja edustaja Ovaska kysyi siitä, tuleeko vielä uusia tukimuotoja. Mahdoton sanoa. Toivon hartaasti, että ei tule, koska silloin, jos ei tule, niin me tiedetään, että me ollaan päästy ns. normaaliin elämään, koska tähän tehdään vain sen takia, että me on jouduttu tekemään joitain rajoituksia, ja toivotaan, että tässä ei tulisi niin vaikeaa tilannetta.

Edustaja Reijonen puhui yhteenvedosta — kyllä, yhteenveto tullaan tekemään, sitä tehdään jo.

Riksdagsledamot Löfström, tack till dig och tack till Ålands företag för samarbetet. Tack.

Edustaja Kauma otti esille nämä rajat. Nämä rajat ovat aina kriittisiä. Meillähan oli siis nelosessa se kymmenen miljoonan katto, nyt se on siellä miljoonassa, ja oikeastaan siinä nelosen vaiheessa tilanne oli vielä vakavampi ja laajempi, ja nyt se on tässä tiputettu. Sitten toisaalta meille tulee jo vastaan se... Tämä 1,8 miljoonaa tulee EU:n puiteohjelmasta, ja sitten kun sinne on varattu se sata miljoonaa, niin kyllä meidän on pakko katsoa myös se, että se ei lähde menemään pitkäksi. Tässä on valtiontalouden tilasta aika paljonkin kannettu tässä salissa huolta, ja niin kannan minäkin.

Edustaja Strand, ihan samoilla näkökulmilla, mitä te toitte, näen kyllä tämän tilanteen.

Ja edustaja Sankelo: miksi loppuu lokakuuhun? Sen takia, että lokakuun verotiedot, alvitiedot, ajetaan ulos joulukuun puolellesivälissä, eli ne olisivat olleet käytettävissä noin joulun aikana, ja näiden hakujen pitää olla tämän vuoden puolella johtuen siitä komission tilanteesta, koska me ei tiedetä, tuleeko tämä jatkumaan, niin sen takia siellä tulee vähän niin kuin takaseinä vastaan. Se, että kustannustuesta tulisi maatalouden tuki — aika vaikeaa, koska täällä on nämä kriteerit, tämä 30 prosentin liikevaihdon tippuminen ja niin edelleen, jotka ovat periaatteessa aika lailla niitä cornerstoneja, näitä kulmakiviä tässä laissa, niin kyllä maatalouden puolelle on tärkeää saada lisää, mutta mikä on se tapa?

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Mäkynen kysyi: laki vai suositus? Pelkkää suositusta ei pidetä rajoittavana, se pitää muistaa. Ja sitten toisaalta nämä olivat vähän erilaisia, jos verrataan kustannustukia ja tapahtumatukia. Kustannustuki on selkeästi tulojen vähentymisestä lähtevä, kustannusperusteinen, kun tapahtumatuen sinä saat silloin, jos tapahtuma jää järjestämättä tai se järjestetään vain osittain. Niin että siinä on periaatteessa kaksi kulmaa.

Edustaja Zyskowicz, olen teidän kanssanne täysin samaa mieltä. Itse näkisin, että tämän koronapassin laajentaminen — ja nimenomaan, että se otettaisiin tapahtumissa vapaaehtoisesti käyttöön — olisi hyvä. Panin merkille, että tuossa taisi olla KooKoo lätkäjengeistä, joka oli ottanut käyttöön, eli otetaan tapahtumissa. [Puhemies koputtaa] Ja itse näkisin, että tapahtumajärjestäjille pitää tämä mahdollisuus antaa ja sitä kautta saada nostettua sitten myös meidän rokotustasoamme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 187/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Paatero, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.04 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on menestynyt monilla mittareilla hyvin, kun katsotaan julkisen hallinnon tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta. Se on tietysti pitkäaikainen kehitys, jossa myös virkamiesten toimintaa on kehitetty yhteiskunnan muuttuessa.

Tässä virkamieslain esityksessä on kyse siitä, että pyrimme yhä edelleen lisäämään virkamiestoiminnan ja koko yhteiskunnan luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Tässä kolme keskeistä muutosta:

Ensimmäinen on se, että teemme mahdolliseksi tehdä ylimpien valtion virkamiesten kanssa 12 kuukauden karenssisopimuksen, jos se nähdään tarpeelliseksi. Tämä ei koske kovin laajaa joukkoa vaan noin 140:tä ylintä virkamiestä. Nykyisin voimassa oleva 6 kuukauden karenssisopimus on koskettanut ja koskettaa yhä edelleen siis huomattavasti laajempaa joukkoa kaikkia virkamiehiä, mutta tämä nyt suunniteltu tai esittelyssä oleva muutos koskee vain 140:tä, ja se on mahdollinen.

Perusteena tähän muutokseen on muun muassa se, että esimerkiksi puolustushallinnossa on ollut pitkäkestoisia ja taloudellisesti merkittäviä hankintaprosesseja, joiden salaisten tietojen siirtyminen ulkopuolelle valtiolta voi olla joissain tapauksissa taloudellinen riski tai jopa turvallisuuteen liittyvä riski. Näistä on tietysti myöskin haittaa yrityksille. Mones-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

sa tapauksessa on arvioitava myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista tai jopa ulkosuhteisiin liittyviä asioita. Karensseilla siis osaltaan taataan tätä luotettavuutta näiden asioiden osalta.

Samalla on selvää, että näitä karensseja, tätä pidempää mutta myöskin tätä 6 kuukauden mahdollisuutta, on sovellettava hyvin tarkoin harkiten, ja on myöskin niinpäin, että se on työntekijän etu, että työpaikan vaihtoa ei saa aiheetta rajoittaa. Siksi arvio on tehtävä tiukan seulan mukaan ja tiukkojen kriteereiden perusteella. Tätä ei siis myöskään todellakaan aseteta kaikille sopimuksen tehneille, vaikka työtehtävään siirryttäessä sopimus tehtäisiin, vaan se arvioidaan siinä kohtaa olevien perusteiden valossa.

Toisena esityksessä on valtion virkamiesten sidonnaisuusilmoitusten sisältö, joka kirjataan nyt lakiin — tällä hetkellä se ei ole ollut siellä lakisääteisenä — ja niin siitä tulee yhdenmuotoinen, niin että kaikilta kysytään samat tiedot. Samalla, kuten Greco on 2018 Suomea ohjeistanut, se on tulossa koskemaan myöskin ministereiden erityisavustajia, tämä sidonnaisuusilmoitus määrämuotoisena.

Ja kolmantena tässä lakiesityksessä on virkamiesten rekrytointikysymys, jossa kaksi vuotta kestäneen määräaikaisen virkasuhteen tilalle perustettuun uuteen virkaan voidaan nimittää suoraan siinä työskennellyt virkamies ilman julkista hakumenettelyä. Tämä on tällä hetkellä vain yksi vuosi, elikkä lisätään sitä toisella vuodella. Samassa yhteydessä muutetaan määräaikaisia nimityksiä koskevaa ohjeistusta niin, että nimitys voidaan jatkossa tehdä enintään kahden vuoden määräajalle ilman julkista hakumenettelyä. Tämä koskettaa erityisesti hanke- ja projektityöntekijöitä, joissa tämä jousto on tarpeen, niin että projektit saadaan käyntiin nopeasti.

Uskon ja ajatus on, että nämä muutokset vievät suomalaista hallintoa taas askelia parempaan, luotettavampaan suuntaan. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

15.09 Ben Zyskowicz kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Olen äskettäin oppinut uudissan, joka kuuluu: hyveposeeraus. Olen ymmärtänyt sen suunnilleen niin, että se tarkoittaa sitä, että tehdään joitakin päätöksiä jonkun ongelman ratkaisemiseksi tai ongelman pienentämiseksi ja nämä ratkaisut näyttävät hyvältä mutta niillä tätä itse ongelmaa ei itse asiassa juurikaan ratkaista tai edes vähennetä.

Minulle tämä uudissana tuli mieleen, kun luin tästä hallituksen esityksestä, että virkamiestä koskeva mahdollinen karenssi, siis hänen siirtyessä virkauralta toiseen tehtävään, voitaisiin tietyissä tapauksissa, muun muassa valtiosihteereiden kohdalla, pidentää 12 kuukauteen. Tämä ajatus ei tullut mieleen pelkästään tästä pidennyksestä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen joidenkin erityisten ryhmien kohdalla, vaan se tuli mieleen koko tästä ideasta, että jos virkamies, ministeri, valtiosihteeri, erityisavustaja siirtyy vaikkapa yksityissektorille, niin hänelle tulee — hänen kanssaan tietysti on pitänyt asiasta etukäteen sopia — vaikka puolen vuoden karenssi, jolta ajalta veronmaksajat maksavat hänelle palkkaa. No, sitä ei kutsuta palkaksi, mutta se on siis palkan kokoinen korvaus.

Kun tällainen uudistus — tarkoitan siis jo viime vaalikaudella tehtyä uudistusta ja nyt tässä olevaa pientä täsmennystä siihen ja tämän karenssiajan pidentämistä tiettyjen erityisryhmien kohdalla — näyttää hyvältä, niin kaikkihan me sitä kannatamme. En muista, että viime vaalikaudella kukaan olisi vastustanut silloin tehtyä uudistusta, en minä itse aina-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

kaan, enkä usko, että kukaan täällä tulee myöskään tätä nyt tehtävää pidennystä vastustamaan.

Minä henkilökohtaisesti kuitenkin haluan käyttää vähän kerettiläisen puheenvuoron tässä yhteydessä. Itse ymmärrän ja hyväksyn tämän karenssin ja siitä maksettavan korvauksen tietyissä erityistilanteissa, hyvin erityisissä tilanteissa. Jos vaikkapa kenraali, Puolustusvoimien komentaja tai muu huippukenraali siirtyy torjuntahävittäjähankinnan kesken ollessa — nämä hankinnathan kestävät vuosia — jonkun hävittäjiä tarjoavan firman palvelukseen, niin ymmärrän kyllä siihen liittyvät riskit. Ja samoin jos ajatellaan, että meillä on joku jotakin sektoria valvova virkamies — ja nämä valvottavat kilpailevat sitten muiden valvottavien kanssa — joka siirtyy suoraan näistä yhden palvelukseen, niin ymmärrän kyllä tämän ajatuksen. Mutta kritiikki perustuu siihen, että, kuten hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, tätä on aika laajasti otettu käyttöön. Ja nyt pitää kysyä, että todellako kaikissa näissä tapauksissa, joissa vaikkapa nykyinen erityisavustaja tai valtiosihteeri — joita, kuten tiedämme, on niin paljon, että päät kolisevat — siirtyy yksityissektorille, pitää tällainen puolen vuoden karenssi ja jatkossa vuoden karenssi asettaa?

Mitä tässä suojataan? No, hallituksen esityksen perustelujen mukaan suojataan sitä, että tällaisia valtion salaisuuksia, liikesalaisuuksia ei tätä kautta siirtyisi jollekin taholle, yksityiselle taholle, joka pystyisi kilpailussaan näitä tietoja hyödyntämään. Nyt on kuitenkin niin, että tällaisten tietojen ilmaiseminen on jo rikos. Siitä voi saada sakkoa tai kaksi vuotta vankeutta, siis sen jälkeenkin kun on lähtenyt virastaan. Ja ei kai siitä nyt voida lähteä, että yleisesti ottaen nämä ihmiset tekevät rikoksia? Eli voisi ajatella, että tämä rikoslainsäädös jo toimisi tässä suojana, siis niitä erityisiä poikkeustapauksia lukuun ottamatta, joihin edellä viittasin.

Itse asiassa kysyn, että eikö tässä sittenkin pyritä suojaamaan sitä, sanoisiko, hiljaista tietoa, niitä kontakteja, suhteita, kokemusta, osaamista, joka esimerkiksi jollekin valtiosihteerille on syntynyt poliittisesta päätöksenteosta ja siitä, että hän tuntee kaikki ministerit ja kaikki keskeiset poliitikot ja muuta. No, jos tämä puoli asiasta on se, mitä halutaan suojata, se, että hän ei näitä taitojaan ja ihmisten tuntemustaan ja verkostojaan voisi käyttää hyväksi uudessa työssään, jos tätä nyt halutaan estää, niin mihinkä riittää puolen vuoden karenssi? Ministeri Paatero, mihin se riittää silloin?

Kun Jyri Häkämies siirtyi kauppa- ja teollisuusministerin tehtävästä EK:hon, niin tosiasiassa se julkinen kritiikki silloin kohdistui siihen, että uudessa tehtävässään hänellä on paljon sellaista osaamista ja hän tuntee kaikki poliitikot ja hänellä on ne suhteet ja kaikki, niin nythän EK, hänen uusi työnantajansa, hyötyy niistä, niin kuin tietysti hyötyy. Luulen, että se oli yksi syy siihen, että hänet palkattiin. Hän on loistava mies kaiken kaikkiaan, mutta se kokemus ja osaaminen ja ne suhteet ja kontaktit, mitkä hän oli poliitikon urallaan hankkinut, varmasti olivat yksi syy siihen, että hänet sinne rekrytoitiin, etujärjestön johtotehtäviin. Jos tätä halutaan jäädyttää, nämä kontaktit, tämä osaaminen, niin mihin puolen vuoden karenssi riittää? Mihin vuoden karenssi riittää? Eikö nyt vähintään vaalikauden karenssi tarvittaisi siihen, että entiset ministerikaverit eivät olisi enää ministereinä ja niin edelleen?

No, jos sitten tullaan tähän, että eihän puoli vuotta tai vuosi riitä mihinkään, että tarvitaan nyt vähintään neljän vuoden karenssi — jos tämä, mitä edellä kuvasin, on oikeasti se ongelma, niin kuin luulen — niin siitäkö veronmaksajat sitten tykkäävät? Tässä lähdetään siitä, että tämä näyttää niin hyvältä ja kaikki tätä kannattavat. Mutta jos mentäisiin siihen todelliseen ongelmaan, että halutaan jäädyttää ne vanhat suhteet ja kontaktit ja se vaatisi

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

vähintään neljä vuotta — minä luulen, että Jyri Häkämiehen kohdalla, joka on tällainen hyvä seuramies ja kontaktityyppi, se vaatisi enemmänkin — niin sitäkö ne veronmaksajat sitten haluavat, maksaa siitä, että jyrä häkämiehet — pienellä nyt — lähtevät Havaijille soittamaan ukulelea neljäksi vuodeksi tai tekemään väitöskirjaa tai jotain muuta? Siitäkö veronmaksajien pitäisi maksaa?

Arvoisa rouva puhemies! Itse koen, että tämä uudistus, ja nyt en tarkoita tätä pidennystä, [Puhemies koputtaa] vaan itse koko uudistusta, jota Greco ja muut ovat vaatineet, lähtee kyllä enemmän siitä, että tämä näyttää hyvältä, kuin siitä, että ratkaistaan todellista ongelmaa. [Puhemies koputtaa] Sanon ihan lopuksi, että totta kai on tärkeää, että poliittinen toiminta, virkamiesten toiminta, poliittisen järjestelmän toiminta näyttää luotettavalta, näyttää puolueettomalta, näyttää semmoiselta legitimiiltä. [Puhemies koputtaa] Se on tärkeää, mutta tämä kerettiläinen puheenvuoro sallittakoon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin sallittiin. — Ja sitten edustaja Niemi.

15.17 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edellinen puhuja mainitsi, puolustusvaliokunnassa todellakin kiinnitimme huomiota tähän yhden kenraalin toimintaan, että hän oli sitten ylemmän kenraalin virasta luopuessaan hetken kuluttua yhden hävittäjän tällainen asiamies, ja tällainen toiminta ei tietysti ole mitenkään toivottavaa. Ja näkyy, että hän on tällä hetkellä sitten tämän FinEst-hankkeen hallituksessa mukana, eli kyllä nämä vähän sellaisia kummallisia yhteyksiä ovat.

Meillä on nyt tulevana torstaina eduskunnan tilintarkastajien kokous jälleen. Arvoisa ministeri, voisitteko ottaa pohdittavaksi näiden tavallaan hyvien karensien lisäksi myöskin tämän yksi yli yhden -periaatteen? Meillä nimittäin nyt tämän yhden viraston, mikä oli kovasti esillä, isona vaikeutena on se, että pääjohtajan yläpuolella ei ole mitään kontrollia, ja sitten on näitä ikäviä tapahtumia, mitä nyt varmasti sitten vielä käräjilläkin tullaan käsittelemään. Olisi ehkä toivottavaa, ja pohdimme myöskin torstain kokouksessa sitä, millä tavalla saisimme tämän järjeitettyä niissä valtion virastoissa, joissa ei ole pääjohtajan yläpuolella esimerkiksi hallitusta tekemässä kontrollia taikka mitään muuta vastaavaa. Tällainen pohdittavaksi, kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

15.18 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! On ollut mielenkiintoista keskustella virkamieslain muuttamisesta, ja oikeastaan tässä yhteydessä haluaisin kysyä ministeriltä: minulle tulee aina joskus kysymyksiä siitä, että kun näissä julkisissa viroissa on kunnissa ja valtiolla viranhaltijoita ja virkamiehiä ja sitten kun näitä virkoja laitetaan auki ja asetetaan niitä vaatimustasoja, minkälaisia ne ovat, niin onko mietitty sitä, kun eri puolilla Suomea kuitenkin esimerkiksi ruotsin kieltä käytetään enemmän kuin toisella puolen Suomea ja on tullut palautetta, että jos ei ole kovin haka ruotsissa eikä hallitse sitä ruotsin kieltä kovin hyvin, on ollut hankala tällaisia virkoja hakea, että nämä vaatimustasot eivät olisikaan ihan niin ankaria kaikkien kielten osalta eri puolilla Suomea? Onko tällaista koskaan pohdittu? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

15.19 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Zyskowicziltä aivan aiheellista pohdintaa tämän esityksen kohdalla. Viime kaudellahan nousi hyvin vahvasti esiin erityisesti se, kun moni kokoomuslainen toimija siirtyi sote-yhtiöiden palvelukseen, ja silloin mietittiin, mikä merkitys sillä on. Oikeastaan ministeriltä myös kysyisin: kun olette varmasti tehnyt vertailua ulkomaisiin ja eri valtioiden käytäntöihin, miten siellä toimitaan vastaavissa tapauksissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten vielä edustaja Zyskowicz.

15.20 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska on oikeassa, että kokoomustoimijoiden, eräiden keskeisten toimijoiden, siirtyminen yksityisen terveys- ja sote-alan palvelukseen herätti paljon pahennusta. Mielestäni nekin esimerkit vain kertovat siitä, että tuskin sitä paheksuttiin, että he vievät salaisia tietoja mukanaan. Päinvastoin: en usko, että ajateltiin, että joku kokoomuslainen erityisavustaja tai ministerikään olisi sote-alalle viemässä salaisia tietoja kilpailijoista. Sen sijaan paheksuttiin sitä, että heillä on ne kaikki kontaktit ja kaikki se kokemus ja kaikki se osaaminen, jota he voivat uudessa työssään hyödyntää suhteessa poliittiseen päätöksentekojärjestelmään, ja näin varmasti onkin. Mutta toistan kysymykseni ministeri Paaterolle: riittääkö silloin puolen vuoden tai edes vuoden karenssi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

15.21 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin kontakteista, mutta kyllä se ehdottomasti on myös se tieto ja ne portaot, mitä siellä valmistelussa on, mitä tullaan ehkä jatkokäsitelystä tekemään tai lainsäädännön muutoksissa. Eli ei ainoastaan voida puhua kontakteista, vaan nimenomaan siitä, miten lainsäädäntö tulee muuttumaan, miten yritykset muuttuvassa toimintaympäristössä tulevat toimimaan. Eli kyllä siltä osin varmasti ministeriössä on tarkkaan mietitty tätäkin, kun tätä karenssia on arvioitu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Paatero, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

15.22 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia, rouva puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Itse viime kaudella hallintovaliokunnassa muistan käyttäneeni myöskin jonkun verran kriittisiä puheenvuoroja, että miten tämä käytännössä toimii ja mikä on se aikajakso, mutta tämä on joka tapauksessa nykypäivää. Meillä on Grecon suositukset, niin kuin edustaja Zyskowicz täällä hyvin totesi, me olemme tässä maailmassa, ja kun katsoo yritysten puolelta, niin kilpailukieltosopimukset osittain toimivat yksityisellä puolella samansuuntaisesti, eli on kriittinen suhtautuminen siihen, että saatuja tietoja voitaisiin käyttää hyväksi.

Tässä sen ajan, mitä nyt tämän hallituksen aikana esimerkiksi erityisavustajia on siirtynyt muihin tehtäviin, käytännöt ovat olleet nollasta muutamiin kuukausiin. Eli riippuen siitä, missä tehtävässä on ollut, minkälaisia tietoja saanut, ja riippuen siitä, mihin tehtävään on siirtynyt, aika monessa tapauksessa se karenssiaika on ollut nolla päivää. Mutta siellä on se varaus siihen pidempään aikaan, ja joidenkin osalta tätä on käytetty, esimerkiksi erityisavustajien osalta, mutta todellakaan se ei ole automaatti, vaan siellä joudutaan arvioimaan näitä.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Huomio tähän yhden yli -periaatteeseen. Se on totta, tämä on erittäin hyvä huomio, ja nyt kun tämä yksi esimerkki muun muassa on tullut esille, niin kyllä näitä on hyvä pohtia, koska kyllä monissa muissakin tapauksissa tämä yhden yli -periaate, että se aito johtaminen löytyy, elikkä jokaiselle se pomo sieltä, on se sitten hallitus tai on se sitten valtioneuvoston kautta valinta tai jotain muuta, on erittäin hyvä näkökulma. Pitää tarkistaa se kaikkien kohdalta.

Sitten tämä ruotsin tai suomen kielen vaatimus kielivaatimuksena, ehkäpä saamenkin kielen vaatimus. Tämä on tällä hetkellä meidän kaikissa virkatehtävissä, ja se edellytys tulee myöskin jo koulutuksen kautta, että koulutuksessa pitää olla suoritettuna se toisen kielen vaatimus. Tiedän, että tästä on käyty julkista keskustelua, mutta hallituksen sisällä tällaista keskustelua, että siihen olisi tulossa muutoksia, ei ole käyty.

Sitten muiden maiden osalta. Muun muassa muissa Pohjoismaissa, kun katsotte sitä hallituksen esitystä, näkyy, erilaisia versioita on juuri tälläkin hetkellä mietinnässä. Osassa on jo käytössä, erityisesti on lähdetty vielä enemmän liikkeelle täältä poliittikopuolelta, kun Suomessa on lähdetty virkamiespuolelta. Tässä on varmaan se käsi kädessä kulkeminen, että meillä virkamiehet sekä poliitikot, ovat he erityisavustajia tai ministereitä, tulevat sitten samalla tavalla kohtaamaan tätä karenssia, jos on siihen nähty tarve.

Mutta tällä hetkellä siis tämä esitys, jossa on nämä kolme muutosta. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heikkinen, Hannakaisa.

15.25 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensin tuohon kielikysymykseen: Sitä monesti tehtävää hakiessaan — se ei tarvitse olla tämmöinen hallintovirka, se voi olla myös ihan sairaanhoitajan virka tai muu, mihinkä myös tarvitaan toista kieltä — sitä usein ajattelee vain omalta kohdaltaan, että onpa haasteellista, että vaikka sitä toista kotimaista vähemmän käyttää, niin sitä vaaditaan. Asia voi olla myös toisinpäin, eli ajatellaanpa omalta kohdalta, että vaikka me itäsuomalaiset loukkaannutaan jossakin ruotsinkielisellä alueella, niin onhan se aika turvallisuutta lisäävä asia, että me myös suomeksi voidaan vaikka Vaasassa taikka muualla ruotsivoittoisella alueella saada hoitoa.

Mutta tämä, mitä keskustelua edustaja Zyskowicz nosti tästä karenssista, oli hyvää keskustelua. On aivan aiheellista miettiä, riittääkö joku vuosi siihen, mutta taipunen kyllä olemaan samaa mieltä, mitä edustaja Ovaska totesi siitä, että jos valtion johtoviroista taikka sitten siinä liepeillä olevista merkittävistä avustajatehtävistä lähtee yksityiselle sektorille, niin ei pelkästään ole kyse siitä, että on kyseessä hyviä työsuhteita ja niitten mahdollista hyötykäyttöä, vaan on myös se, että jos on iso lainsäädännöllinen prosessi ja sen kesken ikään kuin hyppää toiseen leiriin, niin kyllä on ihan kansalaisen oikeustajun myötämielistä ajattelua se, että siinä voidaan kesken sen prosessin hankkia yritykselle hyötyä. Asiat tuppaavat olemaan vähän kuin mille ne näyttävät.

Kyllä minun mielestäni tämä muutos tähän lakiin on kannatettava. Hyvää keskustelua on, onko se riittävä, mutta kyllä meidän pitää yrittää pitää kiinni suomalaisesta demokratiasta ja siitä ajatuksesta, että me kukin hoidamme aina kulloista tehtävää eikä semmoista vispilänkauppaa myöskään esiintyisi. Kyllä siitä kannattaa pitää kiinni. Monestihan me lainsäädännössä sitten kiritään ja yritetään pysyä perässä, mutta eihän meitä tarvittaisi, jos me ei yritettäisi tätä lainsäädäntöä pitää tämän yhteiskunnan kehityksessä mukana.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Andersson, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.28 Opetusministeri Li Andersson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 33 ja 35 §:n nojalla on mahdollista harjoittaa ammatillisen koulutuksen tutkintovientä Euroopan talousalueen ulkopuolella. Jotta tutkintojen vienti olisi tosiasiallisesti mahdollista, se edellyttää useimmiten, että järjestäjän käytössä olisi tutkinnon perusteet, joissa olisi otettu huomioon mahdollisuus niistä poikkeamiseen tutkintovientä varten. Vuodesta 2017 on ollut käynnissä Opetushallituksen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n nojalla päättämä koulutusvientikokeilu, joka on mahdollistanut siihen osallistuneille koulutuksen järjestäjille koulutusvientiä varten räätälöityjen tutkinnon perusteiden käyttämisen. Kokeilua on mahdollista jatkaa enintään ensi vuoden marraskuuhun saakka, minkä jälkeen kokeilunaikainen perusteista poikkeaminen ei olisi mahdollista.

Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 33 ja 35 §:ssä säädetyn koulutuksen tosiasiallisia järjestämismahdollisuuksia. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että Opetushallitus voisi poiketa tutkinnon perusteissa Suomessa sovellettavista tutkinnon perusteista mainittua koulutusta varten. Tämä varmistaisi, ettei mainitun lain pykälissä tarkoitetun koulutuksen järjestämiselle olisi tältä osin esteitä. Samalla tavoitteena olisi turvata tutkintokoulutuksen laatua edellyttämällä koulutuksen järjestäjältä Opetushallituksen myöntämää lupaa soveltaa tutkinnon perusteiden sisältämää poikkeusta.

Esityksessä ehdotetaan säädettävän myös tutkintovientitoimikunnasta, joka tekisi yhteistyötä Opetushallituksen kanssa tutkintovientiä koskevissa asioissa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maksullista palvelutoimintaa koskevaa säännöstä siten, että laissa säädettäisiin, että koulutuksen järjestäjä voisi järjestää laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnonosia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana myös muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Vakiintuneen käytännön mukaisesti näin on myös menetelty tähän asti, vaikka siitä ei ole nimenomaisesti säädetty laissa, ja tämä ehdotettu muutos siten selkeyttäisi oikeustilaa.

Tämä ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1. päivänä 2022.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Ovaska.

15.31 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Itsekin olen aikoinaan ollut erään koulutuskuntayhtymän hallinnossa mukana, ja koulutusvientiä on erityisesti ammatillisen koulutuksen puolella mietitty ja viety... [Vilhelm Junnilan välihuuto] — Ei, ei ollut, ja hyvä niin, edustaja Junnila. — Mutta siinä on ollut lainsäädännöllisiä esteitä, ja niitä on nyt koetettu purkaa, ja jos pystytään tutkintoa tai tutkinnon osia edistämään, niin se on aina tietysti hieno juttu.

Mutta pakko kysyä, kun yritin tavata tätä esitystä, osaako ministeri sanoa, mitä nyt käytännössä tarkoittaa tällainen ”välttämättömiltä”. Tässä viitataan sanaan ”välttämättömiltä” ja sitten siihen, että liittyisivät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin tai vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin nämä poikkeamiset. Eli mitä tämä käytännössä siis tarkoittaa, että jos meillä on tutkintoon johtava koulutus, jonka tutkinnon perusteet on hyväksynyt vaikka Opetushallituksen johtokunta, ja sitten tulee joku tällainen poikkeama? Jos voitte hiukan avata, niin myös koulutuksen järjestäjät tietäisivät paremmin, mihin tämä sitten johtaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

15.32 **Rami Lehto ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia siten, että Opetushallitukselle annettaisiin toimivalta poiketa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista tai osaamisvelvoitteista. Poikkeamiset liittyisivät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin tai vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin.

Nyt sitten vaikka tutkintovientikoulutuksen opiskelijat kouluttautuvat ensisijaisesti työllistyäkseen tutkintoviennin kohdemaiden työmarkkinoille, voi suomalainen tutkinto innostaa heitä hakeutumaan myöhemmin töihin tai jatko-opiskelemaan Suomeen. Elikkä niin kuin tässä esityksessäkin kerrotaan, olisi toiveena, että osa heistä jäisi tänne jatko-opiskelemaan tai sitten työskentelemään. Mutta kumminkin samaan aikaan sitten halutaan poiketa, että heille ei opetettaisi Suomen lainsäädäntöä, kulttuuria tai suomalaisia olosuhteita, mitkä ovat tärkeitä, jos tänne jäädään töihin tai jatko-opiskelemaan. Nyt tästä sitten poiketaan. Olisihan se hyvä, että jos täällä käy ulkomaalainen läpi ammatillista koulutusta ja palaa vaikka kotimaahan tai johonkin toiseen kohdemaahan, hän tietäisi Suomen lainsäädännöstä ja kulttuurista ja voisi kertoa sitä eteenpäin. Näkisin, että myös näitä opetettaisiin jatkossakin myös täällä, kun käydään tällaista ulkomaalaisille tehtyä koulutusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri, 1 minuutti, olkaa hyvä.

15.34 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Joo, kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä haluttiin esimerkkejä siitä, mitä tämä käytännössä voisi tarkoittaa. Kun me keskustellaan tästä, niin kannattaa muistaa, että silloin kun puhutaan tutkintoviennistä, on kuitenkin yleensä kyse koulutuspalvelusta, mikä järjestetään muualla tai muissa maissa asuville henkilöille. Eli jos esimerkiksi ulkomaalainen hakeutuu Suomeen opiskelemaan, on tietenkin täysin olennaista, että hän myöskin sitten oppii suomalaisesta lainsäädännöstä ja oppii myöskin suomen kielen, jotta voi jäädä tänne töihin. Mutta jos meillä olisi tismal-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

leen samoja vaatimuksia, kun me puhutaan koulutusviennistä, niin se tekisi kyllä käytännössä koulutusviennistä hyvin hankalaa.

Käytännön esimerkkejä, mistä voi olla kyse: Jos puhutaan esimerkiksi ravintola-alan tutkinnoista, niin mikäli meillä olisi vaatimuksena, että pitää tuntea suomalaista alkoholilainsäädäntöä, onhan se loogista silloin, kun on kyse Suomessa järjestettävästä koulutuksesta, mutta mikäli halutaan viedä tätä koulutusta, olisi kyllä ehkä vähän vaikeata sitä markkinoida sitten muualla, jos siihen sisältyy tällaisia osaamisvaatimuksia tai esimerkiksi juuri nämä kotimaisten kielten vaatimukset. Mutta kannattaa toki erotella [Puhemies ko-puttaa] tämä koulutusvientitarkoituksessa järjestetty koulutus ja se, mitä tehdään Suomessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

15.35 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri, hyvästä vastauksesta. Pitää huolehtia se sitten, kun palaa sieltä. Jos sieltä nimenomaan tulee ihmisiä, jotka on koulutettu Euroopan ulkopuolella ja ovat saaneet nämä poikkeamat tutkinnon perusteisiin, niin sitten huolehditaan, jos tällaiset henkilöt tulevat Suomeen töihin, juuri siitä, mitä edustajalle Lehtokin täällä totesi, että sitten varmistetaan se, että se osaaminen pätee sitten nimenomaan myöskin täällä Suomessa, ja uskon, että siitä varmasti pidetään huoli.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 192/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Andersson, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.36 **Opetusministeri Li Andersson** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettu laki sisältää säännöksen oppijanumerosta ja oppijanumerorekisteristä. Oppijanumero on yksilöllinen tunniste, joka ei sisällä henkilötunnuksesta poiketen henkilöön liittyviä muita tietoja eikä sitä voi hyödyntää muussa tarkoituksessa kuin henkilön yksilöinnissä opetushallinnossa. Oppijanumeron myöntäjänä toimii Opetushallitus. Oppijanumero on mahdollista antaa voimassa olevan sääntelyn mukaan silloin, kun jostain henkilöstä tallennetaan tietoja valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekisteristä annetun lain mukaiseen rekisteriin tai tietovarantoon.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on mahdollistaa oppijanumeron käyttö opetushallinnossa henkilöä yksilöivänä yleistunnisteenä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että oppijanumeroa koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että Opetushallitus voisi antaa oppijanumeron myös muuta säädettyä käyttötarkoitusta kuin tietojen tallentamista varten. Esityksessä ehdotetaan, että oppijanumeroa voitaisiin käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen ja koulutukseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä Opetushallituksesta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Muutos mahdollistaisi oppijanumeron antamisen oppilaiden ja opiskelijoiden lisäksi myös muille opetushallinnossa toimiville henkilöille ja mahdollistaisi siten sen käytön henkilöä yksilöivänä tunnisteena koko opetushallinnossa. Ehdotettu muutos parantaisi tietosuojaa, kun henkilön yksilöiminen ei edellyttäisi henkilötunnuksen käyttöä.

Oppijanumerorekisteriin ehdotetaan säädettävän rekisterinpitäjälle mahdollisuus tallentaa henkilön yksilöintitietojen lisäksi henkilön yhteystiedot rekisterinpitäjän lakisääteisen ilmoittamisvelvollisuuden toteuttamisen turvaamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettävän myös Helsingin eurooppalaiselle koululle velvoite tallentaa oppilaan ja opiskelijan opinnoista valtakunnalliseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon perusopetusta ja lukiokoulutusta vastaavat tiedot.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin tehtäisiin teknisluonteisia täsmennyksiä. Laista poistettaisiin tietojen sähköistä luovuttamistapaa koskeva sääntely, josta on säädetty julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa, ja vastaavasti ehdotetaan säädettävän perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja lukiolain sähköistä luovuttamistapaa koskevien säännösten kumoamisesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun ensimmäisenä päivänä 2022.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 208/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.39 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on säädösten päivittäminen vastaamaan Euroopan unionin lainsä-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

dännön vaatimuksia. Esityksessä esitetään säädettäväksi uusi laki jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimuksenmukaisuudesta. Lailla pannaan täytäntöön jalkinemarkintädirektiivi sekä annetaan täydentäviä säännöksiä tekstiilimerkintäasetuksesta ja markkinavalvonta-asetuksesta.

Lisäksi ehdotettu laki ehdotetaan lisättäväksi markkinavalvontalain soveltamisalaan.

Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi seuraamusmaksun täytäntöönpanosta johtuva tekninen muutos.

Markkinavalvonta-asetus on horisontaalinen, eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös. Sen soveltamisalaan kuuluu 70 eri EU:n tuotesäädöstä. Tämä esitys on osa markkinavalvonta-asetuksen laajempaa täytäntöönpanoa, jota koskeva hallituksen esitys eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on eduskunnan käsiteltävänä.

Jalkinemarkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus kuuluvat markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan.

Jalkineiden pääasiallisissa ainesosissa käytettävien materiaalien merkinnöistä säädetään jalkinemarkintädirektiivissä. Esityksessä direktiivin täytäntöönpanosäätely nostetaan asetuksen tasolta lain tasolle. Esitetyssä laissa säänneltäisiin muun muassa jalkineiden pääasiallisia ainesosia koskevien merkintöjen vaatimuksista ja merkintävelvollisuudesta.

Tekstiilimerkintäasetuksessa säännellään muun muassa tekstiilikuitujen nimityksistä, tekstiilikuitujen vastaavien selosteiden ja merkintöjen käytöstä sekä tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen määrittämisestä kvantitatiivisen analyysin avulla. Säännös on täysharmonisoiva. Esitetyssä laissa olisi viittaussäännös tekstiilimerkintäasetukseen tekstiilituotteita ja -kuituja koskevien merkintä- ja selostevaatimusten osalta.

Markkinavalvonta-asetuksen 41 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät markkinavalvonta-asetuksen ja sen liitteessä 2 luetellun unionin yhdenmukaisuussäännöksen rikkomiseen soveltuvista seuraamuksista, joilla asetetaan velvollisuuksia talouden toimijoille. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Koska jalkinemarkintädirektiivi ja tekstiilimerkintäasetus sisältyvät liitteen 2 säännöksiin, on niissä annettujen velvollisuuksien rikkomisesta säädettävä seuraamus.

Esitetyssä laissa jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimuksenmukaisuudesta esitetään, että seuraamukseksi säädettäisiin seuraamusmaksu. Ehdotuksen mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi määrätä seuraamusmaksun talouden toimijalle, joka ei noudata jalkinemarkintöjä koskevia vaatimuksia tai tekstiilikuitujen nimityksiä tai tekstiilituotteiden selosteita tai merkintöjä koskevia vaatimuksia. Sekä jalkineiden että tekstiilikuitujen ja -tuotteiden merkintöjen olisi oltava suomen ja ruotsin kielellä. Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja sitä määriteltäessä otettaisiin huomioon muun muassa rikkomuksen laatu, laajuus, vakavuus ja kesto aika. Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi 3 000 euroa.

Tämä esitetty lainsäädäntö esitetään tulemaan voimaan 1. päivä tammikuuta 2022.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

15.43 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme lakia, joka liittyy jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuuteen.

On pakko nostaa esille ihmisten kertomukset, oikeastaan aika monenkin ihmisen kertomus, semmoinen, että he olivat ostaneet jotkut hienot juhlakengät ja sitten olivat käyttä-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

neet niitä yhden kerran ja laittaneet ne komeroon säilytykseen, ja sitten kun seuraavan kerran tällainen tilaisuus tuli käyttää, niin nämä kengät olivat edelleenkin hirveän kiiltävät ja hienot mutta pohjat murenivat, ihan jalkaan laittamatta pohjat olivat murenneet.

Jotenkin tuntuu, että joskus aina järki ei ole mukana näissä kaiken maailman direktiiveissä, kun oli sitten kerrottu, että kenkiin pitää olla tällaisia hajoavia materiaaleja. Eli ne eivät voi sen takia kestää, mutta eihän se nyt ole oikein ekotehokastakaan eikä oikein ilmastoystävällistä eikä mitenkään niin kuin loogista, että kengät hajoavat ihan siinä kertakäyttämisen jälkeen, eivät mitenkään kulutuksessa vaan niin kuin hajoavat, eihän se oikein järkevälle tunnu. Ennen aikaanhan semmoista ongelmaa ei välttämättä ole ollut, vaan ovat samat kestäneet pitempään.

Tietysti nykyaikana tuntuu, että nämä ohjeistukset joskus menevät vähän överiksi. Tuossa taannoin itse ostin kenkätelineen, ja muistaakseni siinä oli ihan varoitettu kuolemanvaarasta. Sitten kun leivänpaahtimen hankin, niin siinä kerrottiin, että oli tukehtumisen vaara, ja muistaakseni se, että sitä ei saanut upottaa veteen. — No ei tulisi kyllä mieleenkään veteen upottaa.

Joskus toivoisi olevan semmoista logiikkaa ja järkeä ainakin kenkien kestävyudessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

15.45 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Ehdotettava lainsäädäntö parantaisi kuluttajien asemaa, koska markkinavalvontaviranomaisen valvontamahdollisuuksia ja mahdollisuuksia puuttua vaatimustenmukaisuusrikkomuksiin parannettaisiin. Markkinavalvontaviranomaisten riittävään resursointiin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota erityisesti kolmansista maista markkinoitujen tuotteiden ja verkkokaupan valvonnan osalta, niin kuin on useissa lausunnoissa todettu. On hyvä, että tätä valvotaan ja katsotaan, mitä sieltä tulee. Sieltä tulee, varsinkin Kaukoidästä, aika paljon kaikennäköistä kuraa, mikä ei kestä kauaa, ja ei ole yhtään ekologista, että tekstiilit sitten ensimmäisen pyykin jälkeen ovat kulahtaneet tai kengänpohjat eivät kestä Suomen olosuhteissa. Se kulutuksen kestävyys on tärkeää, niin että niitä vaatteita pystyy käyttämään pitkään, ja kenkiäkin. Ja onhan asiakkaittenkin tärkeitä tietää, ostajien, kuluttajien, mistä materiaalista ne on tehty, mihinkä ne soveltuvat. Monesti vaeltajat ja urheilijatkin tietävät, että tietyt materiaalit ovat hyviä materiaaleja ja soveltuvat, ja ne kanssa lukee sitten tarkkaan niissä tuoteselosteissa, ja ne myös vastaavat sitä, mitä niissä lukee. Paljon on puhuttu myös vaatteitten mikromuoveista ja näistä. Vastuulliset kuluttajat monesti haluavat tietää, mitä niistä sitten irtoaa pesussa. Tämä on ihan hyvä esitys, että valvotaan tällaista asiaa enemmän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

15.46 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kyllä tällä direktiivillä on todellakin tarkoitus, niin kuin täällä edellinen edustaja totesi, parantaa kuluttajan asemaa elikkä suojata juurikin, voisiko sanoa, eurooppalaista vaateteollisuutta ja kenkäteollisuutta ja ehkä sitä designia, mitä monet eurooppalaiset muotivalmistajat haluaisivat edelleenkin pitää korkeassa arvossa ja kurssissa ja pitää sillä eurooppalaisella ”Made in Europe”-tiedolla tietynlaisesta statusta.

Oikeastaan tästä, kun ministeri on paikalla, olisinkin halunnut kysyä: Tiedän, että tämä aikanaan herätti valtavasti keskustelua Euroopan parlamentissa, että saattaa olla, että raa-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

ka-aineet tuodaan ympäri maailmaa ja saatetaan tuoda jo hyvin pitkälle vietyjä niin sanottuja puolivalmisteita ja sitten ne vain harsitaan ja kursitaan kasaan jossakin Euroopan maassa, ja niihin sen jälkeen sitten laitetaan merkintä, että tämä on nyt eurooppalainen tuote. Todennäköisesti tähän saattavat toki syyllistyä ihan nämä designtalotkin, joille on ollut hyvin tärkeää eurooppalaisen vaate- ja kenkäteollisuuden puolustaminen. Olisin kysynyt ministeriltä: onko tietoa nyt tämän markkinavalvonnan ulottamisesta siihen, koskeeko tämä nyt näitä lopputuotteita vai myöskin sitä, mitä tuodaan tänne Euroopan unionin alueelle ikään kuin tämmöisinä puolivalmisteina, jotka sitten täällä kasataan? Koko tämän direktiivin taustalla on hyvin pitkälti eurooppalaisen vaate- ja kenkäteollisuuden edunvalvonta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Haatainen, 1 minuutti.

15.48 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Tämä laki: Nyt edustaja Essayah kysyi kyllä sellaisen kysymyksen, että nyt täytyy sanoa, että minä voin tähän kyllä hakea vielä erikseen virkamiehiltä vastauksen, koska olen ymmärtänyt, että tämä koskee nyt näitä jalkineita, siis valmistettuja jalkineita ja tekstiilejä ja niiden tuotemerkintöjä ja sitä, että ne vastaavat sitä — mihin edelliset puheenvuorot viittasivat täällä — mihin tarkoitukseen ne on tehty, että ne myös kestävät ja että kuluttajalla on tiedossa, mitä ainesosia näissä on, ja että ne merkinnät tehdään siihen tuotteeseen selvästi sekä suomen että ruotsin kielellä. Mutta minä tarkistan vielä tämän erityisen kysymyksen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan vakaustmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 99/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2021 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 14/2021 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. — Edustaja Essayah.

Keskustelu

15.49 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi esitän, että eduskunta hylkää hallituksen esityksessä HE 99/2021 vp tarkoitetun sopimuksen ja että eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 99/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Syy, miksi näin esitän: Kristillisdemokraattien vastalauseessa on läpikäyty seikkaperäisesti sitä, kuinka tässä nyt ollaan tekemässä Euroopan vakaustmekanismin sääntöjen muutoksia, ja tällä sääntöjen muutoksella tähdätään siis siihen, että EVM:ää voidaan käyttää

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

myös euroalueen kriisipankkien pelastamiseen kriisinratkaisurahaston viimesijaisena rahoittajana, eli siihen, mikä sitten tuossa seuraavassa päiväjärjestyksen asiakohdassa käydään läpi. Näin Euroopan vakausmekanismin painopiste on siis siirtymässä euromaiden rahoittamisesta selkeämmin instrumentiksi pankkikriisin varalle.

Pankkiunionin alkuperäinen ajatushan oli se, että pankkien ja valtioiden välinen kohtalonyhteys puretaan. Nyt kuitenkin kun pankkien pelastamisen viimesijaiseksi rahoittajaksi on tulossa välillisesti jälleen jäsenvaltioitten veronmaksaja, yhteisvastuullisuus on kasvamassa paitsi valtioiden EVM-rahoituksen kautta myös siten, että pankkien kriisinratkaisurahaston varoista on tulossa yhteisvastuullisia. Tietysti tässä on hyvä huomioida se, että tällä hetkellä puhutaan siis niistä osuuksista EVM:ssä, jotka Suomella siellä jo ovat, mutta joka tapauksessa, jos tulisi katastrofaalisen suuri pankkikriisi, siinä tilanteessa tämän EVM:n viimesijaiset maksajat ovat eurooppalaiset veronmaksajat, Suomi siellä muiden mukana.

EVM:n sääntömuutoksella siis helpotetaan myöskin tätä valtioitten velkajärjestelyä siten, että velallisten yksimielisyyttä ei enää jatkossa edellytetä. Kun ajattelee tätä kokonaispakettia, missä näitä EVM:n muutoksia on, tämä on itse asiassa sellainen muutos tässä kokonaisuudessa, jota voi sinällään kannattaa, sillä se kyllä ehkäisee sitten spekulointia kohteena olevilla velkakirjoilla. Mutta on kuitenkin huomioitava, että velkajärjestely itsessään merkitsee valtion papereihin sijoittavalle kansainväliselle yhteisölle välittömiä tappioita, koska jo tuon järjestelyn todennäköisyyden kasvu on näin ollen perustelu kyseisten arvopapereitten välttämiseen ja niiden kysyntä voisi hyvin nopeasti vähetä ja tarjonta lisääntyisi, mikä saattaisi lyhyessä ajassa johtaa niitten hintojen laskuun ja vastaavasti myöskin kyseisen valtion maksamien korkojen nousuun. Seurauksena saattaisi olla äkillinen maksuvalmiuskriisi, ja tämä itse asiassa saattaisi tapahtua jo ennen kuin on päästy siihen itse velkajärjestelyyn. Eli sinällensä vaikka paljon nyt on puhuttu sitä, että tämä velkajärjestely olisi hyvä kokonaisuudessaan, se prosessi, mikä siihen johtaa, saattaisi tosiasiallisesti markkinoitten nopeitten reaktioitten johdosta olla kuitenkin hyvin ei-toivottu.

Toinen asia, mikä tässä EVM-sääntöjen muutoksessa on toki kannatettava, on se, että tämä EVM:n tuki pitäisi mahdollistaa vain velkakestäväksi arvioituille maille, joiden velan takaisinmaksukyky on varmistettu. No, tämän kohdalla täytyy vain todeta, että toivotavasti tästä pidettäisiin kiinni. Tämänhän oikeastaan pitäisi olla koko tämän EVM:n toiminnan perusta, mutta tälläkin hetkellä on myönnetty rahoitusta valtioille, joitten velkojen takaisinmaksukyvystä voi ihan aiheellisesti esittää epäilyjä.

Arvoisa puhemies! Vielä ottaisin esille tämän hätätilamenettelyn. Kristillisdemokraatit ovat korostaneet, että tämä vakausmekanismi EVM pitää säilyttää jäsenvaltioitten välisenä järjestelynä ja sen keskeinen päätöksentekotapa on jatkossakin perustettava jäsenmaitten yksimielisyyteen. Nyt kuitenkin tässä hätätilamenettelyssä määräenemmistöpäätöksenteolla on mahdollista, että Suomi joutuu tilanteeseen, jossa se joutuu kantamaan vastuuta hätärahoituksesta, jonka myöntämistä se on itse vastustanut, vaikka Suomen rahoitusvastuuta ei olisikaan nyt mahdollista kasvattaa yli tämän EVM-sopimuksen enimmäismäärän. Enimmäismäärän ylittävä vastuu edellyttää Suomen suostumusta, ja tietysti tällaisissa tilanteissa sitten aina tulee se iso kysymys siitä, onko poliittista selkärankaa pitää kiinni siitä, että yksikin voi sitten kaataa järjestelyn, ja poliittinen paine saattaisi olla liian suuri, vaikka se ei olisi Suomelle taloudellisesti viisasta.

Sitten vielä tämä ERVV-tukien siirto ja sen vaikutukset Suomen Kreikka-vakuuksiin: Eli tässä EVM-sääntöjen muutoksessahan tapahtuu myöskin se, että on mahdollista tule-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

vaisuudessa nämä ERVV-tuet siirtää. Asian aiemmissa käsittelyvaiheissa valtiovarainministeriöstä pyydytyssä lisäselvityksessä todetaan, että mikäli keskustelu ERVV-tukien siirtämisestä alkaisi, niin ”samassa yhteydessä arvioitaisiin eri toteutusvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia Suomen Kreikka-lainan vakuusjärjestelyyn. Jos siirto toteutettaisiin, vakuusjärjestelyn voimassaolo edellyttäisi kreikkalaisten pankkien kanssa sovittua järjestelyä koskevien sopimusten neuvottelua uudelleen.” Siis vaikka näihin Suomen vastuisiin kohdistuvia muutoksia rajaavat sopimusmääräyksen kirjaukset vastuiden rajaamisesta ja lisäpääomaosuuden pienentämisestä ERVV-lainojen takaisinmaksujen myötä, niin on kuitenkin moitittavaa, että vaikutuksia näihin Suomen vakuusjärjestelyihin ei ole selvitetty etukäteen. Minun mielestäni valtiovarainministeriön olisi ehdottomasti pitänyt ikään kuin tutkia tämä skenaario B eli se, että jos käy niin, että jostakin syystä sitten halutaan siirtää nämä ERVV-tuet, niin mitä se tarkoittaa Suomen Kreikka-vakuuksien kannalta.

Tämä ERVV-tukien siirtäminen edellyttää yksimielisyyttä, mutta aivan niin kuin tiedämme, monta kertaa aiemminkin on nähty, esimerkiksi vaikkapa näissä elpymisrahastopäätöksissä nähtiin, se poliittinen paine voi muodostua hurjaksi. Ja että siellä yksin oltaisiin sitten veto-oikeudella aina kaatamassa joku järjestely — on valitettavasti vain näkynyt tämänkin hallituksen aikana, että siihen ei ole poliittista selkärankaa löytynyt ja silloin ei sen muutoksen vastustajaksi ole ollut. Siksi myös tämän skenaarion taloudelliset vaikutukset olisi mielestäni tullut tuolla valtiovarainministeriössä selvittää.

Ihan lyhyesti vielä viimeisenä asiana tästä Suomen budjettisuvereniteetista, jota myös perustuslakivaliokunta on omissa lausunnoissaan aina pohtinut. Se on todella tärkeää, että kaikissa erilaisissa järjestelyissä, mitä meillä tehdään, liittyvät ne sitten EVM:ään tai moniin muihin yhteisvastuullisiin rahastoihin, aina pitää pitää mielessä, että meidän pitää pystyä vastaamaan niistä vastuista, mitkä meillä on Suomen kansalaisille meidän perustuslain mukaisesti. Keskustelu tästä Suomen budjettisuvereniteetista ei ole kuitenkaan vain sellaista teoreettista, koska tällä hetkellä tilanne on se, että meillä suomalaisilla on, jos katsotaan EU-maita, korkein valtiontalouden takausten suhde kokonaistuotantoon, Eurostatin tilasto 2018 näyttää sen. Sen tähden kun meillä sitten tämmöisillä erilaisilla järjestelyillä lisätään näitä Suomen talouden vastuuta, ne ovat meille kaikkein eniten painetta siihen julkiseen talouteen aiheuttavia. Täytyy muistaa se, että vaikka tämäntyyppiset järjestelyt ovatkin niin sanotusti useamman lukon takana, siinä vaiheessa, jos esimerkiksi tuo pankkikriisi Euroopassa lähtee laajentumaan ja systeemiset pankit tulisivat kaatumaan, todellakaan ei enää puhuttaisi teoreettisista vastuista vaan ne olisivat todellisia. Siksi myös näihin perustuslakivaliokunnan huomioihin näitten kokonaisvastuitten kasvamisesta on syytä kiinnittää huomiota.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla siis perustelin sitä, miksi kristillisdemokraatit esittävät, että eduskunta hylkää tämän sopimuksen ja myöskin siihen sisältyvän lakiehdotuksen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Totean tässä näin, että tässä on puheajasuositus 7 minuuttia, mutta tällä puolella pöytää näköjään meillä vahingossa tuli 10 minuutin raja, joten en naputellut tässä edustaja Essayahille. — Ja seuraava puhuja, edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

15.58 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Tänään meillä on siis viimeisessä käsittelyssä kaksi Euroopan vakaushallitusmekanismia koskevaa hallituksen esitystä. Kumpikin niistä sisältää aineistoa, jolla Suomi yritetään viedä yhä syvempään integraatioon EU:n kanssa.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Toissa viikolla kollega Mäenpää oli täällä salissa etsimässä kadonnutta puhelintaan ja samalla reissulla veti kanin hatusta, eli esitti pöydällepanoa näihin esityksiin. Kiitos Mäenpäälle, sillä kaikki jarruttavat toimet tällaisten esitysten harmiksi ovat isänmaallisia tekoja.

Nämä molemmat hallituksen esitykset sisältävät samaa epäisänmaallista EU-törkyä, jolla on tarkoitus ryöstää rahamme ja liittää meidät pysyvään velkaunioniin. Hyvät kollegat, ymmärrätekö te, kenellä me kaikki olemme töissä? Me emme ole töissä EU:lla, me olemme töissä Suomen kansalle. He ovat valinneet meidät tänne edustamaan vain ja ainoastaan Suomen kansaa. Meidän kuuluu säätää täällä lakeja suomalaisille ja Suomen hyväksi eikä viilata niitä EU:lle sopivaksi. Ja vaikka eurooppaministeri Tuppurainen EU-kiimoissaan kuvitteleeekin, että Suomi olisi jo liitetty pysyvästi EU-liittovaltioon, voin kertoa, että ei ole eikä Suomen kansa tule sellaista hyväksymään.

Tässä salissa jokaisen elämäntehtävän pitäisi ensisijaisesti olla puolustaa Suomen itsenäisyyttä sataprosenttisesti. Minulle se ainakin on niin, ja tulen tyrmäämään jokaisen, joka yrittää kajota itsenäisyyteen. Uskokaa se hyvällä, me tulemme jättämään EU:n, ja se on vain ilmoitusluontoinen prosessi. Me alamme kunnioittamaan ja noudattamaan Suomen perustuslakia, ja Suomessa mikään ei mene sen yläpuolelle.

Arvoisa puhemies! Kannatan kollega Essayahin tekemää hylkäysesitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Östman.

16.01 Peter Östman kd: Tack, herr talman! Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit muistuttavat, että kansainvälisesti tarkasteltuna Suomen julkisen sektorin takausvastuut ovat jo nyt korkealla tasolla. Aivan niin kuin edustajakollegani Essayah totesi, jo kolme vuotta sitten Suomen julkisen talouden ja valtiontalouden takausten suhde kokonaistuotantoon oli EU-maiden korkein. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan huomioitu kasvavia EU-vas-
tuuta, jotka ovat jo kymmenissä miljardeissa euroissa.

Kristillisdemokraatit pitää lisääntyvää taloudellista yhteisvastuuta ja jäsenmaiden voimakasta velkaantuneisuutta kestävämmänä kehityksenä.

Sen sijaan, että Suomi hyväksyisi — nyt varoitin: tulee sellaista kapulakieltä, että erkikään ei pysy mukana — ”Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi”, Suomen tulisi EU-politiikassaan voimakkaammin painottaa jäsenmaiden vastuuta omasta taloudestaan. Tämä siteerattu lause oli muuten melkein suora kopio hallituksen esityksestä, ja yritin itsekin miettiä, olemmeko me kaikki ymmärtäneet, mihin me olemme laittamassa nimemme.

Hallituksen hyväksymä elpymisväline etäännyttää jäsenmaita terveestä taloudenpidosta ja markkinakurista sekä vie yhä kauemmaksi EU:n perussopimuksia kunnioittavasta linjasta.

Arvoisa puhemies, kannatan edustaja Essayahin tekemää hylkyesitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

16.03 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Minäkin varasin tämän puheenvuoron kannattaakseni tätä edustaja Essayahin vastalauseita ja ehdotusta tämän esityksen hylkäämiseksi. Todellakin puhumme nyt Euroopan unionin talous- ja rahaliitosta, ja jotta se olisi toimiva, niin kyllä sen edellytys olisi se, että näitä yhteisiä sääntöjä noudatettaisiin ja talouskehitys perustuisi kunkin alueen omiin ponnistuksiin ja markkinakuri toimisi. Ongel-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

mana on se, että jotkut jäsenvaltiot ovat ylivelkaisia ja joidenkin maiden pankkien taseet ovat heikkoja, mutta näihin ongelmiin tarttuminen tulisi tehdä sellaisella tavalla, joka ei siirrä riskejä tai tappioita jäsenmaiden välillä.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä näkee näissä hallituksen esityksissä, nimenomaan tämän yhteisvastuun aikaistamisessa, ongelmana sen, että joudumme kenties maksamaan suomalaisten pankkien asiakkaina Etelä-Euroopan kaatuvat pankit. Pankkiunionin jäsenmaiden pankkisektorien riskit vaihtelevat suuresti, ja maailmantaloudessa on tällä hetkellä merkittäviä riskejä, jotka voivat heijastua pankkisektorin vakauteen, ja sen takia tämä EVM:n sääntömuutos ja myös sen ajoitus, aikaistus, on ongelmallinen.

Kannatan siis tätä hylkäysehdotusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Junnila.

16.05 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Valtioiden velkaleikkausten helpottaminen on pääsääntöisesti kannatettavaa. Ylivelkaisten valtioiden ongelmia on parempi käsitellä hallitusti ja institutionaalisesti kuin ennalta arvaamattomalla tavalla markkinapaineen alaisena.

Kuitenkin EVM:n siirtymä pankkikriisien viimekätiseksi maksajaksi tarkoittaa yhteisvastuun kasvua ilman merkittävää ehdollisuutta. Keskeinen ongelma on, että EVM:n toiminta-aluetta pyritään laajentamaan valtioiden luotottajasta pankkipelastajaksi, talousneuvojaksi ja uudistusohjelmakonsultiksi. Jopa päätöksentekoa yritetään saada yksimielisyydestä määränemmistön suuntaan.

On todennäköistä, että näemme uusia pankkikriisejä euroalueella. On myös epätodennäköistä, että ulkomaiset pankit maksaisivat EVM:lle ja Suomelle takaisin takausten vuoksi maksettua summaa.

Hallituksen esitys on ristiriidassa aiemmin hyväksytyjen lausumien kanssa. Valtiovarainvaliokunnan mietintö 4/21 edellytti perussopimuksen no bail-out -periaatteen noudattamisen edistämistä ja sitä, että kukin jäsenmaa vastaa omista veloistaan siten, että markkinoilla määräytyvä riskilisa ylläpitää julkisen talouden kurinalaisuutta. Lisäksi on edellytetty, ettei Suomi sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan. Voidaan tulkita, että edellä mainitut kieltävät pankkien yhteisvastuujärjestelyn perustamisen ja vakausrakenteen käytön järjestelyn takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Yhdymme tehtyyn hylkäysesitykseen.

Lisäksi teen ehdotuksen, että hyväksytään kolme lausumaa, jotka löytyvät vastalauseesta numero 1.

Vastalauseen lausumaehdotus 1: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä laatii eduskunnalle selonteon, jossa se esittelee tavoitteensa, ehtonsa ja suunnitelmansa euroalueen kehittämisen suhteen.”

Vastalauseen lausumaehdotus 2: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus kategorisesti kieltäytyy järjestelyistä, joilla lisätään EU-maiden välisiä tulonsiirtoja ja taloudellista yhteisvastuuta.”

Ja vastalauseen lausumaehdotus numero 3: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, onko Suomelle Euroopan rahaliittoon kuulumisesta taloudellisesti nettohyötyä vai -haittaa.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

16.09 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Palaan hieman tuohon edustaja Turtiaisen puheenvuoroon. Tosiaan toissa viikolla täällä oli tilanne, jossa keskustelimme näin vakavasta asiasta ja paikalla ei ollut ministeriä eikä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaa. Tällainen ei mielestäni ole oikein hyvän maun mukaista, että eduskunnassa keskustellaan näin isosta asiasta ja ketään hallituspuolueista ei ollut paikalla.

Arvoisa puhemies! EU-alueella kuluttajahinnat nousivat lokakuussa 4,1 prosenttia. USA:ssa inflaatio on jo yli 5 prosenttia. Korkea inflaatio vaikuttaa pankkien toimintaan haitallisesti, koska se nostaa riskejä siitä, voivatko velalliset maksaa velkojaan takaisin. Euroopan unionin alueella on pankkeja, jotka ovat nyt jo vakavassa kriisissä. Euroopan pähkimman kriisipankin, italialaisen Monte dei Paschin kaatuminen on lähellä, koska Italian valtion pelastustoimet kariutuivat pari viikkoa sitten. Hallitus esittää, että Suomi osallistuu EVM:n muuttamiseen siten, että EVM:n rahoja voidaan myöntää jäsenvaltioille, jotka käyttävät rahat kriisipankkien tukemiseen. Esityksessä valmistaudutaan pankkien yhteisen kriisinratkaisurahaston toteuttamiseen Euroopan vakausmekanismista EVM:stä.

Arvoisa puhemies! Suomi on taas maksumiehenä. EVM joutuu hankkimaan jäsenvaltioilta lisärahoitusta pankkien tukemiseen. Suomella on 11 miljardin euron avoin maksusitoumus EVM:n pääomittamiseen. Sitoumus on eduskunnan hyväksymä. EVM on antanut rahoitustukea Espanjalle, Kreikalle ja Kyprokselle, mutta tähän asti rahoja ei ole voitu korvamerkintä pankkien tukemiseen. Hallituksen esityksen hyväksyminen eduskunnassa mahdollistaisi sen. Esityksessä ei ole mitään arvioita siitä, kuinka paljon kriisipankkitukea jouduttaisiin antamaan.

Suomi on taannut 4 miljardilla eurolla risteilyalustilauksia. On suuri riski, että nämä varustamot ajautuvat konkurssiin ja Suomi joutuu takausten maksajaksi. Telakkatakaukset, EU:n elpymispaketti ja EVM:n kriisipankkituet ovat esimerkkejä avoimista vekseleistä, joita Suomen hallitukset huolettomasti kirjoittavat kaiken muun velkaantumisen lisäksi. — Tästä edustaja Essayah mielestäni ansiokkaasti puhui, että onko sitten selkärankaa asettua poikkiteloin Euroopan unionissa.

Edellä mainittujen lisäksi tulevat maksuun holtittoman velkaantumisen korot, jotka nousevat inflaation myötä. Yhden prosenttiyksikön koronnousu nostaa julkisen velan korkoja lähes 2 miljardia euroa. Mitä Suomelle käy, kun olemme tehneet erilaisia vekseleitä muiden maiden hyväksi, ja sen lisäksi tulevat maksuun useiden miljardien korot? Eduskunnan ei tule hyväksyä hallituksen esitystä EVM:n muuttamisesta siten, että Suomen maksuja voitaisiin käyttää kriisipankkien tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Junnilan tekemiä lausumaehdotuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

16.13 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt juuri käsittelemme sitä, minne ne meidän rahat menevät. On todella huolestuttava, todella huolestuttava tilanne, että ollaan tällaisessa tilanteessa, että meillä on yhteistä velkaa ja yhteistä vastuuta Euroopan maiden kanssa. Suomihan tässä joutuu heti maksumieheksi. Näin on oletettavasti käymässä.

Minulla oli puheenvuoro pyydettyä myös sitä varten, että kannatan edustaja Junnilan tekemiä lausumia ja aiemmin tehtyä hylkäysesitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Peltokangas.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

16.14 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Kaikki maat ovat jo suostuneet pakettiin. Yksimielisyysvaatimuksen takia sitä ei voi kaataa enää tässä vaiheessa. Minun mielestäni se pitäisi kaataa, koska yhteisvastuut Välimeren ja Saksan heikoista pankeista eivät Suomen veronmaksajille maistu.

Minulle sanotaan: ”Mikä on perussuomalaisten vaihtoehto?” Perussuomalaisten vaihtoehto on sanoa tähän ”ei” ja sanoa myös muihin yhteisvastuita kasvattaviin liittovaltiohankkeisiin jyrkkä ”ei”.

”No, ei aina kaikkeen voi sanoa ’ei’”, minulle sanotaan. Hallitus ja kokoomus voisivat joskus edes kerran sanoa johonkin ”ei”, ihan vaikka vain kokeeksi. Miltä sellainen tuntuisi? Kaikkeen ei voi aina sanoa ”kyllä”, jos ajattelee hiemankin isänmaan etua.

”Esitys ei kasvata Suomen vastuita”, sanotaan. Ei juuri nyt, mutta mikäli esitys hyväksyttäisiin, todennäköisyys sille, että Suomen vastuut toteutuisivat ja maksettavaa tulisi, olisi korkeampi.

”Tämä on tarkkarajainen kokonaisuus”, ministeriäitiöistä toimitetaan. No, niinhän ne aina muka ovat, kunnes eivät enää ole. On ilmeistä, että kun järjestelmä yhteiselle piikille on saatu perustettua, myöhemmin voidaan tarvittaessa muuttaa sen kokoa ja sallittuja käytötapoja. Pitihän Euroopan vakausmekanismi EVM:nkin olla alun perin vain kriisiytyneille valtioille rahaa lainaava ja vastikkeeksi tiukkaa talousuudistusohjelmaa edellyttävä väline. Nyt sitä ollaan muuttamassa eurooppalaisten pankkien tukirahaston takuumieheksi ja Euroopan valuuttarahastoksi.

Arvoisa puhemies! Eikä tämä tule jäämään tähän. Seuraavaksi ilmaston varjolla pyritään pystyttämään solidaarisuusrahasto, joka ei edes teeskentele olevansa mitään muuta kuin uusi tulonsiirtomekanismi EU-maiden välillä. Ja sitten päästäänkin puhumaan eurobondeista, makrovakaussävelistä ja yhteisestä pankkitalletussuojasta. Hulluus Euroopassa ei lopu niin kauan kuin me emme uskalla sanoa ”ei”. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Keskustelu on saamassa jatkoa. Edustaja Kiljunen, Anneli.

16.17 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Mietin tuossa, otanko puheenvuoroa tähän, mutta ajattelin kuitenkin ottaa puheenvuoron, koska tässä oli muutama kohta, joissa selkeästi perussuomalaisilla ja meillä hallituspuolueiden edustajilla on erilaisia näkemyksiä tästä esityksestä.

Keskeisenä tarkoituksena tässä esityksessä on turvata pankkien kriisinratkaisurahasto tilanteissa, joissa kriisinratkaisurahaston omat varat ovat ehtyneet tai ne eivät riitä sovittujen toimien toteuttamiseen. Siksi EVM:n yhteyteen perustetaan pankkien kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely. Mekanismi rakentuu periaatteelle, jonka mukaan kriisinratkaisun kustannuksista vastaavat ensisijaisesti pankkien omistajat ja sijoittajat.

Euroalueen valtiot ottavat vuoden 2022 alusta käyttöön vahvistetut yhteistoimintalausekkeet. EVM voi jatkossa antaa rahoitustukea vain niille jäsenvaltioille, joiden velkaa pidetään kestäväenä ja joiden takaisinmaksukyky on varmistettu. Sopimus tiukentaa myös ennalta varatuvan rahoitusavun välineisiin liittyviä ehtoja, joilla pyritään muun muassa nopeuttamaan tuen takaisinmaksua ja tehostamaan kriisin ennaltaehkäisyä. Hallituksen esityksen mukaan EVM:n ennalta varautuvaa rahoitusratkaisua ei ole vielä koskaan käytetty, ja myös jatkossa sen pääasiallisena tarkoituksena on rahoittaa markkinoita.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Valiokunta pitää muutoksia hyvänä ja kannatettavina, ja ne vahvistavat pankkiunionin toimintaedellytyksiä kriisitilanteissa ja parantavat näin Euroopan unionin rahoituskriisin hallintaa ja osaltaan myös ehkäisevät tulevia kriisejä.

Arvoisa puhemies! Täällä on väitetty myös, että Suomen vastuut tulisivat kasvamaan. Nyt esitetyt muutokset eivät lisää Suomen vastuita, koska EVM:n pääomaan ei tehdä tässä yhteydessä muutoksia. EVM:n maksettu pääoma on 80,55 miljardia euroa, josta Suomen osuus on 1,43 miljardia euroa. Mitä tulee Suomen vastuisiin, perustuslakivaliokunta on myös arvioinut, että EVM:n muutossopimus ei sisällä sellaisia uusia taloudellisia vastuita Suomelle, jotka loukkaisivat eduskunnan budjettivaltaa vaarantamalla Suomen mahdollisuudet vastata perustuslaissa säädetyistä velvoitteista. Perustuslakivaliokunta on näin katsonut, että muutossopimus voidaan hyväksyä yksinkertaisella enemmistöllä, ja sen voimaansaattamislaki käsitellään tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Rahoitustukiohjelmien rahoitus EVM:stä ei aiheuta Suomen valtiolle välittömiä budjetivaikutuksia eikä lisää Suomen valtion takausvastuita, sillä EVM toimii maksetun pääomansa turvin ja hankkii tarvittavat varat laskemalla liikenteeseen velkakirjoja. Ohjelmat kuitenkin kasvattavat EVM:n tasetta varainhankinnan kasvun kautta ja sitä kautta sen taloudellisia riskejä. Tällöin epäsuorasti myös Suomen valtion riskit kasvavat, mutta ennen kaikkea tämä muutos ei lisää Suomen taloudellisia vastuita. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Essayah.

16.20 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajakollega Kiljuselle tästä puheenvuorosta, jossa hän toi esille niitä seikkoja, mitä tuolla valtiovarainvaliokunnassa käytiin läpi. On aivan totta, että tässä hetkessä tätä pääomalisäystä ei tapahdu, mutta niin kuin tuossa puheenvuorossa hyvin toitte esille, niin kuitenkin sitä kautta, että velkakirjoja lasketaan liikenteeseen ja tase kasvaa, niin myöskin sitten tämä vastuitten määrä EVM:ssä lisääntyy. Tietysti on toivottavaa, että todellakin se marssijärjestys pitää ja että ne maksajat löytyvät niistä pankkien omistajista ja sijoittajista, mutta tässä ollaan nähty se, että esimerkiksi aiemmissa pankkikriiseissä loppujen lopuksi sitten viime kädessä aina se veronmaksajan kukkaro on ollut se, mihin on jouduttu turvautumaan.

Ehkä tästä muutospaketista voisi sanoa, että siinä painopiste siirtyy niin, että tämä EVM siirtyy euromaitten rahoittamisesta selkeämmin pankkisektorin viimesijaiseksi rahoittajaksi. Tämä on tässä varmaan se oleellinen muutos. Ja totta kai, itsekin sanoin tuossa omassa puheenvuorossani, että kannatettavaahan tässä on, jos pidetään oikeasti kiinni siitä sääntömuutoksesta, jossa sanotaan, että tätä tukea annetaan ainoastaan sellaisille maille, jotka ovat velkakestäviksi arvioituja ja joitten velanmaksukyky on varmistettu. Mutta näinhän ei ole tapahtunut tässä aiemminkaan, kun näille maille on annettu rahoitusta. Ja valitettavaahan tässä EVM:ssä on se, että kun se on nimenomaisesti hyvin edullista sille velanottajamaille, niin näitä velkojen maturiteetteja koko ajan kasvatetaan ja sitä kautta se korkokustannus yhä enemmän ja enemmän ja pidemmälle ajalle jakautuu. Siinä mielessä, kun inflaatio sitten kuitenkin juoksee, voisi sanoa, että tämä EVM-velka on näille velanottajamaille juuri sellaista, jota heidän kannattaa ottaa, koska se on esimerkiksi Kreikan velkojen kohdalla niin pitkälle uudelleen neuvoteltu, että en tiedä, onko tässä salissa olevista henkilöistä enää kukaan hengissä siinä vaiheessa, kun sen maturiteetti on päässänsä, eliikkä se on loppunut.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Mutta, arvoisa puhemies, tässä on ollut hyvää keskustelua ja hyviä argumentteja myöskin näistä Suomen vastuitten kokonaismääristä ja siitä, miten meillä on omassa taloudessamme sellaisia seikkoja, muun muassa näitten erilaisten laivatilausten vastuut, jotka itsessään kasvattavat tätä meidän kokonaisvastuitten pottia, ja se on aina hyvä pitää takaraivos-
sa, kun mietitään tätä kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, velkaa on monenlaista, ja edustaja Pirttilahti on nyt velkaa kaikille salissa oleville edustajille kahvit. — Mutta puheenvuoroissa eteenpäin, edustaja Junnila.

16.23 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Minäkin ottaisin mustana edustajan tarjoaman kahvin.

Vastaan kuitenkin sitä ennen edustaja Kiljuselle. Edustaja Kiljunen siis puhui, että vastuut eivät kasva, ja tämä pitää paikkansa teoreettisten maksimivastuiden osalta — mutta paljon oleellisempaa, edustaja Kiljunen, olisi miettiä, kuinka todennäköisesti ja keskimäärin kuinka paljon Suomi joutuisi EVM:n kautta maksamaan.

Kuten tuossa aiemmin totesin, niin on erittäin todennäköistä, että näemme vielä uusia pankkikriisejä, ja se tapahtuu etenkin euroalueella, sillä täällä pankit ovat keskimääräistä heikommassa kunnossa ja ylipäätään niiden kannattavuus on heikkoa. Euroalue ei ole myöskään siinä mielessä optimaalinen valuutta-alue, joten pankkien toimintaympäristö ja tuloksellisuus pysyvät heikkoina myös tulevaisuudessa.

Tältä osin on hieman ehkä huvittavaakin vain puhua teoreettisista maksimivastuista eikä huomioida tätä mahdollista ja todennäköistä riskiä tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti.

16.25 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Tähän Euroopan yhteisvelkaan ja näihin ajatuksiin: juurikin näin, että kukin maa vastaa omista veloistaan ja varmaan kukin pankkikin vastaa omista veloistaan.

Täällä eduskunnassa on juuri tapana, että kukin edustajakin vastaa omista veloistaan, joten tuolla kahvilan puolella on Artsin piikkiin 18 kahvia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle vakaumusmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2021 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Ensin päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 27/2021 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. — Edustaja Essayah.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Keskustelu

16.26 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa annoin tuonne talousvaliokunnan mietintöön meidän lausuntomme, jossa on eriävä mielipide ja perusteluita, ja siltä pohjalta sitten tosiaankin tässä esitän myös, että eduskunta hylkää tämän hallituksen esityksessä HE 100/2021 tarkoitetun sopimuksen ja että eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 100/2021 sisältyvän lakiehdotuksen.

Kristillisdemokraatit on koko ajan korostanut, että vastuun pankkisektorin riskien realisoitumisesta tulee olla ensisijaisesti sijoittajilla. Samoin näitten elinkelvottomien pankkien alasajamiset ja yhdistämiset olisi ensin hoidettava kansallisesti, ja riskien jakamisen ennakkoehdtona täytyy olla riittävä riskien vähentäminen. Vastaavasti on ennen mahdollista tulevaa pankkien yhteistä talletussuojaa saatettava pankit kuntonsa puolesta samalle lähtötasolle. Pankkiunionin loppuunsaattamista ei todellakaan pidä toteuttaa hinnalla millä hyvänsä. Nyt valitettavasti hallitus on tässä ottanut etunojan ja on toteuttamassa sitä hinnalla millä hyvänsä ja vielä väärään aikaan.

Kristillisdemokraatit näkee tässä aikaistetussa yhteisvastuussa riskinä erityisesti sen, että me suomalaisten pankkien asiakkaina joudumme maksamaan Etelä-Euroopan kaatuvia pankkeja. Pankkiunionin jäsenmaiden pankkisektorin riskit vaihtelevat edelleenkin erittäin suuresti, ja monissa jäsenmaissa myös pankkisektorilla on tehottomuutta ja ylikapasiteettia — jopa sellaisissa maissa, joissa me olemme ajatelleet, että valtiontalous on vahva, kuten vaikkapa Saksassa, mutta joiden pankkisektorissa on paljon pieniä pankkeja, tällaisia paikallisia pankkeja ja erilaisia landesbankeneita niin kuin Saksassa, ja meno on siellä vähän niin kuin Suomessa ennen 90-luvun pankkikriisiä, että joka kylästä löytyy viiden eri pankkiryhmittymän konttoreita. Aivan selvää on, että tämän saksalaisen pankkimaailman resoluutio on varmasti vielä edessä, ja siksi näitä pankkeja tullaan taatusti ajamaan lähivuosina alas.

Lisäksi koronapandemia on tuonut tähän tilanteeseen ihan poikkeuksellisen suurta epävarmuutta, jota ei kyllä ole riittävällä tavalla selvitetty. Maailmantaloudessa on tällä hetkellä merkittäviä riskejä, jotka voivat heijastua nopeasti pankkisektorin vakauteen, joten ajankohta edistää tätä aikaistettua käyttöönottoa ja sen vaatimaa, äsken käsiteltyä EVM:n sääntömuutosta on mahdollisimman huono.

On huomattava, että vaikka valtioneuvosto omassa selvityksessään totesi, että riskien väheneminen ei ole selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella edennyt merkittävästi, niin hallitus kuitenkin poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyi varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton ja vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttamisen ja puolsi sitten myöskin niihin liittyviä allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyjä sekä tarvittavien EVM-liitelakien ja -ohjeiden muutoksia. Siis meille todellakin valtiovarainministeriön virkamiehet virkavastuulla kertoivat, että riskien väheneminen ei ole selvityksessä esitettyjen arvioiden perusteella edennyt merkittävästi. Tämän he totesivat, ja sehän oli ehtona, että Suomi tekee oman selvityksen myöskin tästä riskien etenemisestä, mutta sitten he hallituksen uskollisina satureina totesivat, että hallitus kuitenkin poliittisen kokonaisharkinnan pohjalta hyväksyy. Eli valtiovarainministeriön pätevät virkamiehet totesivat, että tässä ei ole sellaista riskien vähentymistä tapahtunut, että tämä olisi turvallinen tie edetä, mutta jos kokonaispoliittinen harkinta hallituksella on tämä, eli ei haluta asettua tässä poikkitehoin, niin silloinhan sitten mennään sitä latua, mitä on lähdetty menemään.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Esitetyn arvion mukaan valtiosopimuksen muuttamisen nettovaikutus suomalaiselle pankkisektorille on negatiivinen. Tämä on varmasti näin, koska suomalaisten pankkien taloudellinen asema suhteessa muihin euroalueen pankkeihin kuitenkin arvioidaan merkittävästi paremmaksi. Meillä on erittäin paljon esimerkiksi pohjoismaisissa pankeissa ja suomalaisissa pankeissa ihmisten asuntolainoja, ja ne hyvin harvoin jäävät maksamatta. Eli meillä todellakin pankkien taseet ovat koko lailla kunnossa. Ja on muuten aika lailla ikävää, että tämä tuleva Basel-sääntely tulee muuttamaan tätä vielä sillä tavoin, että nimenomaan nämä tällaiset henkilökohtaiset pankkilainat ja muut tulevat saamaan tulevaisuudessa huomomman riskiarvion. Eli se, että meillä on turvallisia lainoja siellä suomalaisten pankkien taseissa, arvioidaan tulevaisuudessa ikään kuin näitten pankkien tase olisi heikommassa kunnossa kuin mitä se on. Eli ihan en ole kyllä ymmärtänyt, että mihin suuntaan tätä Basel-sääntelyä nyt ollaan viemässä, jos se rankaisee siitä, että pankeilla on nimenomaan taseessaan sellaisia lainoja, joiden takaisinmaksu on varsin varmaa.

Muitten maitten pankkisektorin hyväksi kerättävät ylimääräiset vakaussmaksut näitten arvioiden mukaan voivat nousta vähintään satoihin miljooniin euroihin vuodessa, ja ylimääräisten vakaussmaksujen maksaminen vaikuttaa tietysti kielteisesti suomalaispankkien kannattavuuteen ja tappionsietokykyyn. Tämä puolestaan sitten vaikuttaa niiden mahdollisuuksiin rahoittaa asiakkaita ja yrityksiä Suomessa. Lisäksi nämä kasvaneet kustannukset päätyvät kuitenkin viime kädessä suomalaispankkien asiakkaitten maksettavaksi esimerkiksi kohonneina asiakas- ja palvelumaksuina ja korkopreemioina.

Näissä aiemmissa asian käsittelyvaiheissa perustuslakivaliokunta ei myöskään ole pitänyt sopimuksen kokonaisuuden ja siitä tekemänsä valtiosääntöoikeudellisen arvion kannalta merkityksettömänä sitä, että tähän sopimukseen sisältyy tämä siirtymäkautta koskeva järjestely.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla todellakin kristillisdemokraatit esittää myöskin tämän hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä ja myöskin siihen sisältyvän sopimuksen hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Turtiainen.

16.32 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Viittaan edellisen asiakohdan käsittelyssä pitämääni puheenvuoroon ja kannatan myös tämän lakiesityksen hylkäämistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Östman.

16.32 Peter Östman kd: [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Östman, onko mikrofoni päällä?

Arvoisa puhemies! Nyt on — kiitos.

Joo, haluaisin hiukan palata keskustapuolueen edustajan Pirttilahden puheenvuoroon edellisessä kohdassa, kun hän vakuutti, että jokainen maa vastaa omista veloistaan.

Arvoisa puhemies! Jos näin olisi eli jos Suomen hallitus pitäisi kiinni tästä periaatteesta, asialistallamme ei olisi tätä esitystä eduskunnalle vakaussmaksujen siirrosta yhteiseen kriisiratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttami-

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

sesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi — tämäkin kohta näyttää menevän ilman, että hallituksen ministerit osallistuvat tähän eduskunnan keskusteluun.

Kristillisdemokraattien mukaan hallitus on edistänyt ja on edelleen edistämässä useita yhteisvastuullisia hankkeita ja näyttämässä vihreää valoa yhteisen kriisimekanismin aikaistetulle käyttönotolle. Tässä on valtavat riskit siitä, että me joudumme suomalaisten pankkien asiakkaina maksamaan Etelä-Euroopan kaatuvat pankit. Suomen tulisi politiikassaan voimakkaammin painottaa jäsenmaiden vastuuta omasta taloudestaan ja myös pankeistaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Essayahin tekemää hylkäysesitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

16.34 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on yhteinen kriisinratkaisurahasto. Tilanne on hyvin huolestuttava siinä, mitenkä meidän pankkisektorimme käy. Tällainen laki pitäisi heti hylätä.

Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vastustaneet pankkien yhteisvastuuta mahdollisen pankkikriisin kustannuksista. Siten vastustamme myös yhteisen varautumisjärjestelyn käyttöönoton aikaistamista.

Ehdotettujen muutosten myötä pankkisektorin yhteisvastuu aikaistuisi aiemmin sovitusta eli vuoden 2024 alusta. Aikaistaminen lisäisi kansallisen pankkisektorimme riskejä. Riskit liittyvät erityisesti kotimaisen ja muiden jäsenvaltioiden pankkisektorien taloudellisten asemien välisiin eroihin.

Esityksen vakaushyöty syntyy tulonsiirroista. Esityksen tuoma rahoitusvakauden paraneminen ei olisi seurausta vakuutusefektistä. Rahoitusvakauden paraneminen olisi seurausta paremmassa kunnossa olevien pankkien ja niiden kotivaltioiden kontolle lankeavasta tukivelvoitteesta. Tukivelvoite suuntautuisi heikommassa kunnossa oleviin pankkeihin sekä niiden kotivaltioihin. Kyseessä on siis tulonsiirto eli tietyissä maissa vallitsevan heikon tilanteen sosialisointi muiden maiden riesaksi. Koko järjestelmän väitetty hyöty lepää tulonsiirtomekanismin varassa, jossa Suomi on korkealla todennäköisyydellä nettomaksaja, siis nettomaksaja.

Mietintöluonnoksessa todetaan, että asiantuntijalausunnoissa on esitetty huolta mahdollisten maksujen epäsymmetrisyydestä eli siitä, että Suomi olisi todennäköisesti nettomaksajan asemassa. Jos tämän käyttö olisi hyvin epätodennäköistä, niin miksi me kiirehdimme?

Talousvaliokunnan aiemmissa lausunnoissa on korostettu esityksen hyväksymisen edellytyksenä, että luottolaitosten riskejä vähennetään ja että osallistujilta on edellytettävä talouksien tervehdyttämistä.

Luonnoksessa myös muistutetaan järjestelyn käytön epätodennäköisyydestä. Mikäli pankkien tilanne on parantunut riittävästi ja tarve järjestelylle on hyvin epätodennäköinen, se olisi syy kiirehtimisen sijaan perua koko esitys, perua koko esitys.

Perussuomalaisten mielestä tulee odottaa, että pankit saataisiin läpikotaisin tarkastettua, pääomitettua ja keskenään samalle viivalle.

Mietintöluonnoksessa todetaan, että koronavirusi on lisännyt epävarmuutta ja että kriisin vaikutukset pankkeihin nähdään vasta myöhemmin, kun tilapäispankkien ja velallisten helpotustoimet lakkaavat. Tämäkin riski puoltaisi kiirehtimisestä luopumista.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Kiire, kiire ja esityksen toistuminen nyt jo kolmannen kerran muutaman vuoden sisään vihjaavat, että kaikki ei todellakaan ole kunnossa. Perussuomalaisten mielestä muut maat voivat halutessaan omilla rahoillaan tarkastaa, millaisessa kunnossa Etelä-Euroopan pankit ja näiden pankkien luottottajat ovat oikeasti.

Markkinakuri ja moraalikadon poistaminen ovat ainoa kestävä ratkaisu. On kyseenalais-tettavissa, onko pankkiunioni onnistunut vähentämään rahoitusjärjestelmän riskejä vai onko kyseessä kevyen rahapolitiikan ja valtioiden velkaantumisen luoma tilapäinen hel-po-tus, joka vain peittää ongelmia.

Perussuomalaisten mielestä yhteisvastuumekanismeja, jos niitä perustetaan, tulisi käyt-tää vain vakuutusominaisuuksien osalta ja kaikenlaiset yhteisvastuita ja tulonsiirtoja kas-vattavat ja liittovaltiot rakenteita synnyttävät uudistukset tulisi käsitellä hyvin kriittisesti.

Kestävä pankkijärjestelmä syntyy vain tilanteessa, jossa riskit on oikein mitattu ja hin-noiteltu ja pankeilla on riittävästi pääomia näitä riskejä vastaamaan. Pyrittäessä eroon mo-raalikadosta eli siitä tilanteesta, jossa hyvinä aikoina kerätään voitot ja huonoina aikoina laskut maksaa joku muu, on tärkeää ymmärtää, että moraalikatoa ei pelkästään ruoki jär-jestely, jossa veronmaksajat kuittaavat tappiot huonoina aikoina. Moraalikatoa lisää myös järjestely, jossa asiansa hyvin hoitaneet pankit maksavat riskiä liikaa ottaneiden pankkien epäonnistumiset.

Tämä esityksen toistaminen ei kunnioita parlamentarismia. EU:n tapaa esittää samaa asiaa toistuvasti vuoden välein vain pienillä muutoksilla niin kauan, että esitys menee läpi, ei voi pitää edustuksellista demokratiaa kunnioittavana, sillä täsmälleen sama esitys on pyörinyt valiokunnissa ainakin vuosina 2019, 2020 ja 2021 ja tätäkin ennen hieman erilai-sissa muodoissa. Käytännössä tämän esityksen tuominen käsittelyyn joka vuosi niin kauan, kunnes se hyväksytään, on parlamentarismia halveksuntaa ja selvä merkki, että tarkoitus ei edes ole päättää EU:ssa asiasta demokraattisesti vaan pelkästään joutaa esitys läpi — jun-tata esitys läpi, ja tämä on se kamala riski tässä.

Arvoisa puhemies! Teen perussuomalaisten vastalauseen 1 mukaiset ehdotukset, että eduskunta hylkää hallituksen esityksessä 100/2021 tarkoitetun sopimuksen ja että edus-kunta hylkää hallituksen esitykseen 100/2021 sisältyvän lakiehdotuksen. Tällainen tulee hylätä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Lehto.

16.41 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Reijosen tekemiä hyl-käysehdotuksia. Perustelut olivat mainiot.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimus-lain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 14/2021 vp

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Lehto.

Keskustelu

16.42 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Esitän, että hallituksen esitykseen 222/2020 sisältyvät lakiehdotukset hylätään, elikkä koko lakiesitys hylättäisiin. Perustelut löytyvät mietinnön vastalauseesta. Puhuin myös ensimmäisessä käsittelyssä perusteluita, mutta vielä kertaan niitä pienesti tässä.

Esityksen tavoitteena on vähentää laissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukielto- ja sopimuksia erityisesti ennaltaehkäisemällä niiden tekemistä. Nyt kuitenkin hallituksen esitys voi johtaa siihen, että lain edellytykset täyttäviäkin ja yrityksille tarpeellisia sopimuksia voi jäädä tekemättä kustannusten pelossa. Tämä voi myös vaikuttaa yritysten hakukkuuteen palkata uutta, osaavaa työvoimaa, mikä osaltaan heikentää yritysten kilpailukykyä.

Hallituksen esityksessä on kyse asiasta, johon pitäisi ensisijaisesti löytää yhteisymmärrys työmarkkinajärjestöjen kesken ja vasta tämän jälkeen tuoda asia eduskunnan päätettäväksi. Nyt näin ei ole kuitenkaan tapahtunut, vaan asia on tuotu eduskunnan päätettäväksi huonosti valmisteltuna ja riittämättömänä. Ei ole tarkoituksenmukaista päättää hallituksen sanelemana tällä valmistelulla, kun asiasta kuullut työmarkkinajärjestöt ja asiantuntijat ovat hyvin erimielisiä arvioissaan sääntelyn tarpeellisuudesta ja vaikutuksista. Parempi vaihtoehto on ottaa asiassa aikalisä, palata neuvottelupöytiin ja tuoda eduskunnan päätettäväksi uusi esitys, kun työmarkkinajärjestöt ovat päässeet yhteisymmärrykseen siitä, kuinka ongelma tulisi ratkaista. Siksi hylkäsesitys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkynen.

16.44 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Lehdon mainiota ja erittäin asiallista hylkäsesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Ja mennään yleiskeskusteluun, jonka aloittaa edustaja Reijonen.

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Keskustelu

16.44 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt on käsittelyssä terveydensuojelulain muuttaminen. Hallitus esittää terveydensuojelulakiin muutosta, jossa toiminnanharjoittajilta perittäisiin jatkossa veroluonteinen 150 euron suuruinen vuotuinen valvonnan perusmaksu niistä toimipaikoista ja toiminnoista, joiden käyttönotosta tai aloittamisesta toiminnanharjoittajalla on velvollisuus ilmoittaa tai jotka edellyttävät hyväksyntää.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa vastusti yritystoiminnan verorasituksen lisäämistä uusien veroluonteisten maksujen muodossa. Myöskään rahan siirtäminen kunnan siellä taskusta toiseen veroluonteisen maksun muodossa ei ole perusteltua.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty, että esitetyn yritysten kokonaiskulurasitetta lisäävän perusmaksun perustana ei ole toimenpiteitä, joiden perusteella veloitusta voitaisiin yksittäisen yrityksen osalta ylipäättään pitää aiheellisena. Vuosittaisen perusmaksun johdosta yritykset joutuisivat maksamaan valvontamaksun, vaikka niihin ei ole kohdistettu valvontatoimenpiteitä. Esityksen mukaisessa valvonnan perusmaksussa olisi yritykselle kyse pelkästään lisäkustannuksesta.

Valvonnan perusmaksun käyttöönottoa perustellaan muiden seikkojen ohella sillä, että perusmaksun maksukertymä mahdollistaisi nykyistä tehokkaamman haittoja ennaltaehkäisevän neuvonnan ja ohjauksen toteuttamisen. Tehokkaamman neuvonnan ja ohjauksen edistäminen on kannatettavaa, mutta on kuitenkin kyseenalaista, toteutuisiko tämä suunnitellulla tavalla. Sellainen toimija, johon ei ole kohdistunut tarkastusta, ei hyötyisi normaalisti tarkastukseen liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta. Esityksessä ei myöskään esitetä muutoksia, joilla maksun käyttöönoton perustaksi esitetty ennaltaehkäisevä neuvonta ja ohjaus toteutettaisiin. Vaikka toimijan oma panostus ja omavalvonta voi alentaa valvonnasta syntyviä maksuja, se ei vaikuttaisi kuitenkaan alentavasti valvonnan perusmaksuun.

Erityisen kyseenalaista esityksessä on matkailualan maksutaakan nostaminen juuri nyt, kun koronaviruskriisi on romahduttanut alan toiminnan kannattavuuden. Vuonna 2020 majoitus- ja ravitsemusalan bruttoarvonlisäys laski reilulla kolmanneksella ja moni majoitusyritys menetti yli puolet liikevaihdoistaan. Mikäli perusmaksun käyttöönoton yhteydessä yrityksille olisi annettu mahdollisuus keventää suoriteperusteisista maksuista aiheutuvaa maksurasitusta omalla toiminnallaan, perusmaksu olisi edes jollain tavoin perusteltavissa, mutta tällöinkin olisi ollut kohtuullista siirtää maksun käyttöönottoa esimerkiksi vuodelle vuoden 2023 alkuun koronarajoituksista yrityksille aiheutuneiden tappioiden vuoksi.

Elikä tämän edellä olevan perusteella me tulemme esittämään, että lakiesitys hylätään, ja näin teimme myös tuolla sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 140/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 202/2021 vp

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 27/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 202/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 152/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työaikalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 15/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskusteluun. Edustaja Pekonen, valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.49 Aino-Kaisa Pekonen vas (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työaikalakia. Valtakunnallisella työ- ja virkaehtosopimuksella säädettäisiin poikkeavan lain yleissäännöksen mukaisesta säännöllisestä työajasta ja vuorokausilevosta työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Esityksen tarkoituksena on palauttaa aiemman työaikalain aikainen oikeustila mahdollistamalla poikkeaminen lain 5 §:n mukaisen vuorokautisen ja viikoittaisen työajan rajoituksista ja siten saada laki vastaamaan sisällöltään aiemmin voimassa olleen työaikalain sisältöä. Lisäksi ehdotetaan, että työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan rikkoo hätätyön teettämiselle säädettyjä rajoja, olisi tuomittava työaika rikkomuksesta sakkoon. Poikkeuslupaa koskevaan pykälään tehtäisiin tekninen korjaus. Saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana muutamin huomioin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää myönteisenä, että osapuolten sopimismahdollisuutta laajennetaan nykyisestä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutosesitys on lähtenyt liikkeelle työntekijäpuolen ehdotuksesta. Kun työtä tehdään vain osa työajasta,

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

voi henkilöiden työstä palautumisen ja työssäjaksamisen kannalta olla tarkoituksenmukaista järjestää työvuorot niin, että viikoittainen työaika voi olla yli 40 tuntia. Valiokunta toteaa, että alalla hyväksi havaittuja järjestelyjä on tarkoituksenmukaista edistää, huomauttaen kuitenkin samalla, että lainmuutos ei automaattisesti muuta mitään osapuolten välillä vaan antaa ainoastaan osapuolille mahdollisuuden sopia asiasta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että ehdotettu lainsäädäntömuutos ei ole ristiriidassa työaikadirektiivin kanssa. Esityksellä ei myöskään muuteta työaikalain 34 §:n 2 momentin 6 kohtaa.

Lisäksi esityksessä lisätään rangaistussäännökseen hätätyösäännöksen rikkominen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää lisäystä perusteltuna ja toteaa, että lisäyksellä turvataan työsuojelullisia näkökulmia ja estetään hätätyön väärinkäytöksiä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa myös, että lainsäädännön muutoksista on tärkeää tiedottaa ja ohjeistaa riittävästi, jotta mahdolliset virheelliset käsitykset sen soveltamisen osalta voidaan välttää. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 161/2021 sisältyvän lakiehdotuksen. Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 161/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energian alkuperätakuista

Hallituksen esitys HE 87/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 87/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 246/2020 vp sisältyvät 1.-10. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2021 vp

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 26/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 171/2021 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 28/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 150/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle rahoitusmarkkinalainsäädännön muuttamiseksi covid-19-pandemiasta toipumiseksi

Hallituksen esitys HE 126/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 29/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 126/2021 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanoliikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 23/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 166/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 101/2021 vp

Lakialoite LA 47/2020 vp

Pöytäkirja PTK 130/2021 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 15/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.11.2021 pidettävään täysistuntoon.

25. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 10.11.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen